

Bacheloropdracht

Evaluatie “Scoren door Scholing”

scoren in de wijk
SCOREN DOOR SCHOLING

Paulien Jonkman
s0087084
Bestuurskunde

Universiteit Twente, november 2008
Begeleiders: Dhr. Denters en Dhr. Klok

Voorwoord

Als afronding van mijn bachelor bestuurskunde ben ik in januari 2008 op zoek gegaan naar een bacheloropdracht. Al snel kwam ik in het UT-nieuws een advertentie tegen van een opdracht in samenwerking met FC Twente. Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in sport en daarom sprak de opdracht me erg aan. De combinatie van een sportomgeving met een bestuurskundige insteek sprak mij aan. Het uitvoeren van een evaluatieonderzoek is in mijn studie naar voren gekomen, maar je merkt dat het in de praktijk toch anders gaat. Ik heb de afgelopen paar maanden dan ook met veel plezier aan mijn opdracht gewerkt.

Op deze plek wil ik een aantal mensen bedanken. Allereerst Dhr. Denters en Dhr. Klok voor hun begeleiding tijdens de opdracht. Het begin was lastig, omdat er vanuit het project weinig gegevens beschikbaar waren, maar uiteindelijk is het goed gekomen. Daarnaast wil ik de docenten van het project bedanken voor hun medewerking. Door het afnemen van de interviews heb ik een hoop informatie verkregen. Daarnaast heb ik dankbaar gebruik gemaakt van de gegevens van de jongeren die het project hebben gevolgd. Door het opstellen van vragenlijsten heb ik uiteindelijk voldoende informatie gekregen.

Ik hoop dat mijn verslag met plezier wordt gelezen.

Samenvatting

In 2005 is gestart met het project "Scoren door Scholing". Een project waarbij jongeren, die voortijdig de school hebben verlaten, door sociale activering en scholing worden begeleid naar school of werk. Dit project maakt onderdeel uit van "Scoren in de Wijk". Een initiatief van de gemeente Hengelo en FC Twente om de leefbaarheid in de wijk Berflo Es in Hengelo te verbeteren.

Dit rapport geeft de resultaten van een uitgevoerd evaluatieonderzoek naar het project "Scoren door Scholing". De volgende onderzoeksvraag wordt beantwoord: *In welke mate is het project "scoren door scholing" een succes (op het gebied van uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid) en waardoor wordt de mate van succes verklaard?*. Om een antwoord te kunnen geven op deze vraag is op verschillende manieren informatie verzameld. Voor informatie over de doelbereiking is gebruik gemaakt van bestaande beleidsplannen en interviews met de docenten. Voor informatie over de uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en de klanttevredenheid is gebruik gemaakt van een tweetal vragenlijsten. De eerste vragenlijst is voorgelegd aan jongeren die in juni 2008 deelnamen aan het project. De tweede vragenlijst is voorgelegd aan jongeren die het project tussen 2005 en 2007 hebben gevolgd.

Op het gebied van de doelbereiking kan er worden geconcludeerd dat de uitvoering op een aantal punten verschilt van het opgestelde beleid. Deze veranderingen zijn te verklaren door een veranderende doelgroep. Er komen steeds meer probleemjongeren bij het project terecht waardoor het programma continu moet worden aangepast.

Bij de uitstroom blijkt dat vrijwel alle jongeren na het project uitstromen naar school of werk. Het feit dat er steeds meer probleemjongeren bij het project terecht komen, leidt niet tot een grotere uitstroom naar de hulpverlening. De duurzaamheid van de uitstroom wordt naast pure uitstroomcijfers bepaald door het optreden van een gedragsverandering. Er kan geen sprake zijn van een duurzame uitstroom wanneer er geen gedragsverandering plaatsvindt. Op basis van de pure uitstroomcijfers kan er worden geconcludeerd dat er sprake is van een duurzame uitstroom. Vrijwel alle jongeren gaan na een jaar nog steeds naar school of werk. Kijkend naar de antwoorden in de vragenlijsten kan er voorzichtig worden geconcludeerd dat er sprake is van een gedragsverandering. Dit kunnen we niet met honderd procent zekerheid zeggen, omdat de jongeren sociaal wenselijke antwoorden kunnen geven. Tot slot kan er nog worden gekeken naar de klanttevredenheid. Daaruit blijkt dat de jongeren erg tevreden zijn over het project. Factoren die door de docenten worden aangemerkt als succesvol, worden door de jongeren beaamd.

Terugkomend op de onderzoeksvraag kunnen we concluderen dat we te maken hebben met een succesvol project. Het project wordt anders uitgevoerd dan oorspronkelijk is bedoeld, maar dit leidt niet tot een mindere mate van doelbereiking. We kunnen dan ook zeggen dat de uitvoering in deze vorm leidt tot een succesvol project. We zien dat op gebied van uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid sprake is van een succes. Het gevonden resultaat wordt bereikt door het gevoerde beleid. Er kan aannemelijk worden gemaakt, op basis van gevonden succesfactoren in de literatuur, dat het resultaat is toe te wijzen aan het gevoerde beleid.

Inhoud

VOORWOORD	3
SAMENVATTING	5
1. INLEIDING	9
2. BELEIDSINHOUD	11
2.1 BELEIDSVELD.....	11
2.2 BELEID.....	13
<i>Instroom</i>	14
<i>Programma</i>	14
<i>Uitstroom</i>	15
<i>Samenwerking</i>	15
3. BELEIDSUITVOERING	15
3.1 UITVOERING	16
<i>Instroom</i>	17
<i>Programma</i>	17
<i>Uitstroom</i>	18
<i>Samenwerking</i>	18
4. DOELBEREIKING.....	20
4.1 MODEL VAN SUCCESBEPALING	20
4.2 UITSTROOM	22
4.3 DUURZAAMHEID UITSTROOM	24
4.4 KLANTTEVREDENHEID	24
4.5 SUCCESBEPALING.....	24
5. EFFECTIVITEIT	24
5.1 UITSTROOM	25
5.2 DUURZAAMHEID VAN DE UITSTROOM	27
5.3 KLANTTEVREDENHEID	30
5.4 MATE VAN EFFECTIVITEIT	31
6. CONCLUSIE	32
7. LITERATUURLIJST.....	35
BIJLAGE 1: REFLECTIEVERSLAG	37
BIJLAGE 2: VRAGENLIJSTEN	40
BIJLAGE 3: INTERVIEWS	45
BIJLAGE 4: UITVOER SPSS.....	53
<i>FIGUUR 1: BELEIDSVELD</i>	<i>11</i>
<i>FIGUUR 2: TABEL BELEIDSUITVOERING</i>	<i>19</i>
<i>FIGUUR 3: MODEL SUCCESBEPALING.....</i>	<i>20</i>
<i>FIGUUR 4: UITSTROOM OVER DE JAREN.....</i>	<i>23</i>
<i>FIGUUR 5: MODEL GEDRAGSVERANDERING</i>	<i>28</i>

1. Inleiding

Tegenwoordig komt de term “probleemwijk” vaak naar voren in de media. Zo zijn er door minister Vogelaar 40 wijken in Nederland gekenmerkt als probleemwijk. Deze wijken moeten in de komende jaren extra aandacht krijgen om de leefbaarheid in de wijk te vergroten. De wijk Berflo Es in Hengelo, gekenmerkt als een aandachtswijk, kent een aantal problemen. Zo is er sprake van verloedering, onveiligheid en een geringe mate van sociale cohesie. Mensen voelen zich nauwelijks verbonden met de wijk en zullen dan ook niet snel bereid zijn om problemen in de wijk aan te pakken. Om de problemen in de wijk Berflo Es aan te pakken is in juli 2005 het project “Scoren in de wijk” in het leven geroepen. Dit is een driejarig project waarbij de gemeente Hengelo in samenwerking met FC Twente een aantal problemen aanpakt. FC Twente voelt zich verbonden met de omgeving en wil zich naast het voetbal ook inzetten op het maatschappelijke vlak. Het doel van het project is als volgt geformuleerd: “bevordering van de participatie van wijkbewoners en de leefbaarheid van de wijk”. Om dit doel te bereiken zijn een aantal projecten opgezet: scoren door scholing, scoren door participatie, scoren door gezondheid en een aantal projecten die niet in deze categorieën vallen. In het kader van mijn bacheloropdracht heb ik een evaluatieonderzoek uitgevoerd naar het project “Scoren door Scholing”. Een project waarbij voortijdige schoolverlaters gemotiveerd worden om aan hun toekomst te werken. Jongeren in de leeftijd van 16 tot 23 jaar in de regio Hengelo, Enschede, Almelo behoren tot de doelgroep. Het doel kan als volgt worden geformuleerd: “Door middel van sociale activering en scholing de schoolloopbaan voorzetten, weer naar school gaan of een arbeidsplaats vinden”.

Ieder jaar moet er door het regionale meld- en coördinatiecentrum voor voortijdige schoolverlaters een effectrapportage worden opgesteld voor het rijk. Uit de rapportage van 2007 blijkt dat er 288 nieuw gemelde voortijdige schoolverlaters zijn in de regio Hengelo (gemeente Hengelo, Borne en Hof van Twente). Het gaat dan om jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie, die niet meer leerplichtig zijn. We zien dat er een grote groep voortijdige schoolverlaters is en dit probleem moet dan ook worden aangepakt. Het rijk heeft aangegeven dat het aanpakken van voortijdige schoolverlaters en jeugdwerkloosheid belangrijke pijlers zijn, maar dit is niet de enige reden waarom het probleem aangepakt moet worden. De jongeren moeten bewust worden gemaakt van hun kansen voor de toekomst. Een jongere zonder een startkwalificatie is voor een bedrijf minder interessant en in tijden van economische recessie zullen de laaggeschoolden eerder op straat komen te staan. Dit is de reden waarom het project “Scoren door Scholing” erg belangrijk is.

In mijn evaluatieonderzoek naar het project “Scoren door Scholing” zal ik me bezighouden met de volgende probleemstelling: *In welke mate is het project “scoren door scholing” een succes (op het gebied van uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid) en waardoor wordt de mate van succes verklaard?*

Om een antwoord te kunnen geven op deze vraag, zal ik gebruik maken van een evaluatieonderzoek, zoals is beschreven door Bressers & Hoogerwerf (1995). Zij onderscheiden een viertal stappen in het

onderzoek. Allereerst de beleidsinhoud; welke doelen en middelen zijn beschreven in het beleid. Vervolgens zal ik kijken naar de beleidsuitvoering; in hoeverre zijn de beschreven middelen in de praktijk ingezet om het doel te bereiken. Daarna wordt gekeken naar de doelbereiking. In hoeverre zijn de vooraf opgestelde doelen bereikt. Tot slot moet er worden gekeken naar de effectiviteit; in hoeverre is de doelbereiking het gevolg van het gevoerde beleid. Deze vier stappen zullen in de verschillende hoofdstukken naar voren komen. In hoofdstuk twee zal ik beginnen met het uitwerken van het beleidsveld en het begrip voortijdig schoolverlaten. Op welk maatschappelijk veld heeft het project betrekking en hoe past het begrip voortijdig schoolverlaten daarbij. Vervolgens zal ik kijken naar de beleidsinhoud. Hoe ziet het opgestelde beleid eruit en welke doelen en middelen worden daarin beschreven. In hoofdstuk drie zal worden gekeken naar de beleidsuitvoering. Welke middelen zijn ingezet om het doel te bereiken. Hoofdstuk vier concentreert zich op de doelbereiking. Ik heb vastgesteld dat de doelbereiking afhangt van een drietal concepten: uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid. De resultaten van mijn onderzoek op deze gebieden zal in dit hoofdstuk worden bekeken. In het vijfde hoofdstuk wordt gekeken naar het effectiviteitsvraagstuk. De concepten, uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid zullen naast de succesfactoren uit de literatuur worden gezet. Is het bereiken van de doelen een gevolg van het gevoerde beleid of is er sprake van andere verklarende factoren. Ik zal afsluiten met een aantal conclusies en aanbevelingen.

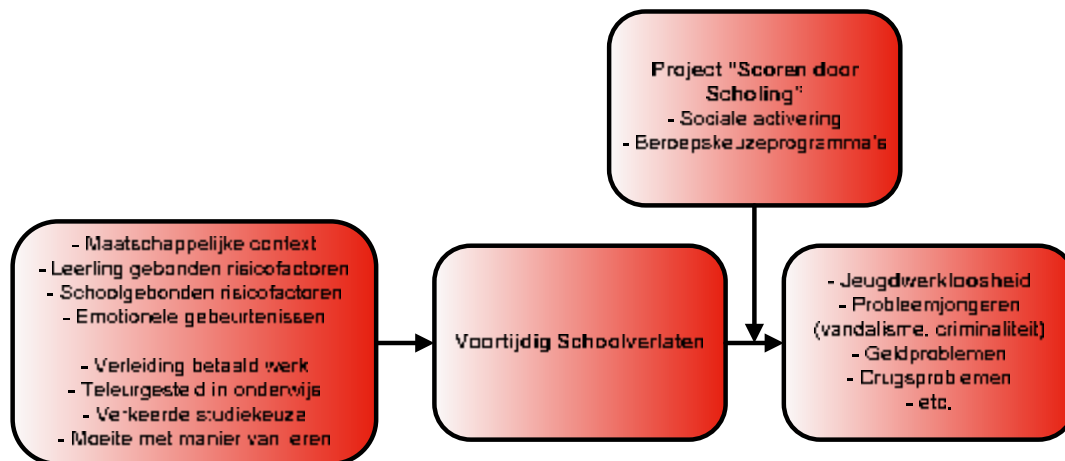
2. Beleidsinhoud

De eerste stap in het proces van effectenevaluatie is het analyseren van de beleidsinhoud. Welk doel heeft het project en welke middelen moeten worden ingezet om het doel te bereiken. De beleidstheorie is een reconstructie van de beleidsinhoud, waarbij wordt gekeken naar de causale, finale en normatieve inzichten ten aanzien van een bepaald beleidsprobleem en een beleid dat daarop wil reageren. In dit hoofdstuk zal dan ook gekeken worden naar de beleidsinhoud van het project "Scoren door Scholing".

2.1 Beleidsveld

Om inzicht te verkrijgen in het project "Scoren door Scholing" is het belangrijk om te kijken naar het beleidsveld. In welk maatschappelijke sector bevindt het project zich en welke rol speelt het project daarin? Bressers & Hoogerwerf (1995) zeggen daar het volgende over: "Elk beleid richt zich op een bepaald beleidsveld, dat wil zeggen een bepaalde sector van de maatschappij" (Bressers & Hoogerwerf, 1995: 51) en "Zonder een dergelijk overzicht mist men een belangrijk hulpmiddel bij vrijwel alle stappen van het onderzoek..." (Bressers & Hoogerwerf, 1995: 50)

Gezien het belang van het beleidsveld is dit hieronder weergegeven:

Figuur 1: Beleidsveld

Helemaal links in de figuur is een aantal oorzaken opgesomd die er toe kunnen leiden dat een jongere voortijdig de school verlaat. Deze lijst is niet volledig, maar is samengesteld op basis van de literatuur (Eimers 2006, Klaver 2005). De verschillende oorzaken zullen later verder worden uitgewerkt.

Wanneer een jongere de school voortijdig heeft verlaten kan dit onder andere leiden tot jeugdwerkloosheid. Jongeren zonder diploma zullen moeite hebben met het vinden van een baan, omdat bedrijven eerder kiezen voor geschoolde mensen. Daarnaast kunnen jongeren zich gaan vervelen, omdat ze geen tijdsbesteding meer hebben, wat kan leiden tot het gebruik van de term "probleemjongere". De meest voorkomende gevolgen zijn opgesomd in de figuur. Dit is gedaan omdat we te maken hebben met een schets van de werkelijkheid. Een volledige weergave van de gevolgen

zal niets toevoegen, omdat we geïnteresseerd zijn in het terrein waarop het project inspeelt. Jeugdwerkloosheid is het belangrijkste gevolg waarop het project inspeelt. Het project "Scoren door Scholing" grijpt in nadat een jongere de school voortijdig heeft verlaten. Door middel van sociale activering en beroepskeuzeprogramma's worden de jongeren gemotiveerd weer naar school of werk te gaan. Het project kan dan ook worden gezien als een preventieve methode voor jeugdwerkloosheid en een repressieve methode voor voortijdig schoolverlaten. Er kan worden geconcludeerd dat het project zich begeeft op het terrein van voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid. Op deze twee terreinen wil het project een verandering teweeg brengen zodat de gevolgen van voortijdige schooluitval zo minimaal mogelijk gehouden kunnen worden.

Nu het duidelijk is met welk beleidsveld we te maken hebben, is het belangrijk om het begrip "voortijdig schooluitval" nader uit te werken. Het Regionaal Meld en Coördinatiecentrum (RMC) ziet een voortijdige schoolverlater als een jongere tot 23 jaar die niet meer leerplichtig is en de school zonder startkwalificatie heeft verlaten. Hieruit kan meteen worden opgemaakt dat er bij het project ook jongeren zijn die niet onder deze term vallen, omdat zij nog wel onder de leerplichtwet vallen. Wanneer ik in het vervolg spreek van een voortijdige schoolverlater, dan zal het gaan om beide categorieën jongeren.

Door het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA) (Eimers, 2006) zijn de voortijdige schoolverlaters opgedeeld in twee categorieën. Aan de ene kant de klassieke risicoleerling en aan de andere kant de opstapper. De klassieke risicoleerling beschikt over een aantal risicofactoren waardoor de kans op uitval wordt vergroot. De opstapper daarentegen kent deze kenmerken niet en heeft dan ook een andere reden om de school te verlaten. In figuur 1 zijn de eerste 4 kenmerken van toepassing op de klassieke risicoleerling. De risicofactoren kunnen worden waargenomen op drie verschillende terreinen: persoonlijke factoren, gezin en thuissituatie en schoolfactoren.

Bij de persoonlijke factoren benoemt Rosenthal (1998) zaken als de houding ten opzichte van de school, verwachtingen ten aanzien van school en toekomst, stressful life events en geslacht, leeftijd en etniciteit. Bij het gezin en de thuissituatie spelen factoren als gezinssamenstelling, opvoeding, sociaal-economische status en ondersteuning van de ouders een belangrijke rol. Tot slot spelen de schoolfactoren nog een belangrijke rol. Rumberger (1995) stelt dat de grootte van de school, de verhouding tussen leraar-leerling en schoolklimaat een belangrijke rol spelen.

Het KBA gaat er in haar model vanuit dat er een fit (klik) bestaat tussen school en leerling. Iedere verandering in de omgeving, hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om de overgang van vmbo naar mbo of een ziek gezinslid, kan voor een verstoring van de fit zorgen. Een verstoring van de fit zal leiden tot een verhoogde kans op schooluitval.

De tweede groep is de zogeheten opstappers. De onderste vier kenmerken in figuur 1 zijn van toepassing op deze groep. Eimers (2005) maakt gebruik van push- en pullfactoren. De push- en pullfactoren zorgen ervoor dat jongeren het onderwijs worden uitgeduwd dan wel uitgetrokken. De belangrijkste pushfactoren zijn: het kiezen van een verkeerde opleiding (halverwege het jaar kan er vaak niet worden gewisseld), de vorm van het onderwijs en de manier van leren. Als belangrijkste pullfactor wordt het betaalde werk aangegeven. Teleurstelling in het onderwijs en de aantrekkelijkheid

van geld zorgen er voor dat de jongere het onderwijs wordt uitgetrokken. De opstappers worden niet gekenmerkt door risicofactoren, maar door een bewuste keuze. Het is vaak een bewuste keuze om de school te verlaten. De rational choice theory kan gebruikt worden om de keuze te verklaren.

MacDONALD (2003) geeft de volgende definitie: *“a theory of social behavior whose distinctive theoretical assumption is that actors in the theory behave according to the rationality assumption”* (552). Met andere woorden kan worden gezegd dat een jongere een afweging maakt tussen baten en lasten. Wanneer de meerwaarde van het onderwijs niet meer zichtbaar is, dan zal een jongere sneller geneigd zijn de school te verlaten.

2.2 Beleid

Het is nu duidelijk wat er wordt verstaan onder het begrip voortijdig schoolverlaten (vsv) en op welk maatschappelijk terrein het project wil ingrijpen. Op dit moment is het dan ook belangrijk te kijken naar de beleidstheorie. Bressers & Hoogerwerf (1995) omschrijven dit als volgt: *“Onder een beleidstheorie verstaan wij het geheel van veronderstellingen dat aan een beleid ten grondslag ligt”* (28)

Welke middelen wil het project inzetten om uiteindelijk het probleem van voortijdige schoolverlaters en jeugdwerkloosheid aan te pakken. Van de Graaf en Hoppe (2004) hebben een schets gegeven van de relatie tussen het doel van het project en de middelen die daarvoor worden ingezet. Onder een doel verstaan zij: *“een situatie op een bepaald gebied die een actor wenselijk acht, waarvan hij het intreden meent te kunnen bevorderen of die hij meent te kunnen teweegbrengen en die hij ook wil bevorderen en teweegbrengen”* (81). Bij het doel is het dus belangrijk dat het project een verandering op een bepaald gebied teweeg kan en wil brengen. Hierbij moet het gaan om een situatie die door de actor als wenselijk wordt gezien.

Van de Graaf en Hoppe (2004) geven ook een definitie van een middel: *“Onder een middel verstaan we al datgene dat een actor kan en wil verrichten, of waarover hij kan en wil beschikken om een doel te bereiken of naderbij brengen”* (81). Bij een middel gaat het in eerste instantie om een verrichting/handeling, maar daarnaast ook om beschikbare middelen. Aan de ene kant is een middel de handeling die een actor verricht om het doel te bereiken. Aan de andere kant gaat het om de beschikbare middelen om het doel te bereiken. Het kan dan gaan om financiële middelen, gebouwen enzovoorts.

De doelstelling van het project “Scoren door Scholing” is als volgt geformuleerd: *“Door uit te gaan van de aantrekkingskracht van een voetbalomgeving worden risicojongeren tot leren en sociale activering bewogen, met als resultaat de schoolloopbaan voortzetten, weer naar school gaan of een arbeidsplaats vinden”* (van den Berg & Kuijs, 2005:3).

De doelgroep van het project is:

- Jongeren in de leeftijd van 15 tot 23 jaar die grote moeite hebben een beroepsopleiding met een diploma af te ronden, zowel op het vmbo als mbo. Zij dreigen het onderwijs te verlaten en hebben geen duidelijk beeld van hun eventuele beroepsloopbaan. Zij krijgen voor het merendeel al extra begeleiding door de studentendienstverlening.
- De daadwerkelijke voortijdige schoolverlaters, voornamelijk uit niveau 1 en 2 van het ROC, die niet in het bezit zijn van een startkwalificatie op MBO-niveau 2. Het onderwijs heeft deze

jongeren aan de gemeentelijke meld- en coördinatiecentra (RMC) overgedragen voor verdere begeleiding (van den Berg & Kuijs, 2005:2).

Instream

De instroom vindt plaats via het regionale meld en coördinatiecentrum (RMC) en de servicecentra op het ROC en VMBO. Om deze instroom zo soepel mogelijk te laten verlopen, moet er een selectie- en intakeprotocol worden ontwikkeld. Deze intake is noodzakelijk, omdat het project geen vergaarbak wil zijn voor scholen/onderwijsafdelingen die op deze manier van hun probleemjongeren af zijn.

Er zijn 3 instroommomenten per schooljaar waarbij steeds plaats is voor 2 groepen. Deze groepen zullen bestaan uit 12 tot 15 deelnemers.

Bij de instroom is het verder van belang dat er sprake is van een goede afstemming van vraag en aanbod. Zo zijn er inkoopafspraken gemaakt met verschillende gemeenten. Een gemeente koopt dan een bepaald aantal plaatsen in. Wanneer het blijkt dat er teveel aanmeldingen zijn, dan zullen de jongeren uit de Berflo Es voorrang krijgen. Tot nu toe is het nog niet voor gekomen dat er meer aanmeldingen dan plaatsen zijn.

Programma

Het project bestaat uit een programma van 10 weken waarin een traject van de bepaling van het beroepsveld naar een evaluatie wordt afgelegd. Het programma ziet er per week als volgt uit:

- Week 1 en 2 Beroepskeuzeprogramma, persoonlijke/groeps gesprekken, interviews
- Week 3 Acquisitieweek; in deze week wordt er gezocht naar een stage en wordt de jongere voorbereid op de stage
- Week 4 en 5 Eerste stage
- Week 6 Terugkomweek; evaluatie van de eerste stage
- Week 7 Acquisitieweek; deze week wordt er gezocht naar de tweede stageplaats en vindt de voorbereiding daarop plaats
- Week 8 en 9 Tweede stage
- Week 10 Evaluatie van de tweede stage, afronding gehele project

De aanpak van het project is volgens het PASVORM-concept. Dit concept gaat er vanuit dat individueel maatwerk erg belangrijk is. Iedere jongere moet op zijn eigen niveau en in zijn eigen tempo kunnen werken. De oriëntatie op de beroepspraktijk is hierbij de rode draad. Zaken als plannen, het maken van een draaiboek, opstellen van enquêtes, gegevensverwerking en presenteren komen aan de orde.

Voor de uitvoering van het beroepskeuzeprogramma is het belangrijk dat er optimale ICT faciliteiten zijn. De computers worden zowel functioneel als voor ontspanning gebruikt. De jeugdcultuur van de jongeren hangt sterk aan het chatten en er moet dan ook een chatcafé ontstaan. Dit zal de jongeren aanspreken en zal ze uiteindelijk motiveren.

Voor de stages wordt er gebruik gemaakt van de mogelijkheden die FC Twente te bieden heeft. Zo heeft FC Twente zelf stageplaatsen, maar er kan ook gebruik worden gemaakt van de partners in de businessclub.

Verder worden er in het beleidsplan een aantal middelen genoemd die het project tot een succes moet leiden:

- De sportomgeving van FC Twente werkt motiverend voor veel jongeren, zowel jongens als meisjes
- De jongeren worden op een nieuwe manier gebonden aan leerprocessen
- De werkwijze is praktisch gestuurd
- De leeractiviteiten zijn gevarieerd: mogelijkheden voor differentiatie naar tempo, niveau en leerstijl
- De jongere stelt zelf een onderzoeksvraag op en geeft zelf vorm aan de resultaten

Uitstroom

De uitstroom ligt in handen van de externe begeleider. Het uiteindelijke doel is om de jongeren uit te laten stromen in een van de vier varianten. Allereerst de terugkeer naar school. Het kan dan gaan om een mbo-opleiding op niveau 1 of 2, maar ook een arbeidskwalificerende assistentenopleiding (AKA) komt in aanmerking. De derde en vierde variant leidt naar externe trajecten. Werk is een optie, maar ook een leerwerktraject behoort tot de mogelijkheid. Daarnaast zijn er allerlei trajecten voor moeilijk lerende jongeren.

Samenwerking

Voor het opstellen van het beleid moet er samengewerkt worden tussen de projectleiders van “Scoren in de Wijk” en “Scoren door Scholing”. Daarnaast moeten de projectleiders zorg van het ROC in Hengelo en Enschede een bijdrage leveren. In het beleidsplan is te lezen dat deze vier personen een beleidstheorie hebben opgesteld.

Voor de uitvoering van het beleid zijn de docenten de belangrijkste actoren. Zij zullen het beleid moeten uitvoeren en de jongeren begeleiden naar school, werk of hulpverlening. Om deze uitstroom succesvol te laten zijn, spelen FC Twente en de gemeente Hengelo een belangrijke rol. FC Twente vervult twee functies. Allereerst een motiverende functie. De jongeren voelen zich verbonden met FC Twente en zullen dan ook gemotiveerd worden wanneer een speler van FC Twente zijn verhaal komt vertellen. Daarnaast heeft FC Twente een functionele functie. Door gebruik te maken van haar netwerk moeten er stageplaatsen voor de jongeren geregeld worden. De gemeente Hengelo speelt een belangrijke rol bij de ICT faciliteiten. De gemeente levert computers aan het project. Zonder samenwerking met FC Twente en de gemeente Hengelo kan het project niet functioneren.

Tot slot vindt er samenwerking plaats met de stichting “Scoren in de Wijk” en de externe begeleiders. Het contact met medewerkers van “Scoren in de Wijk” zal minimaal zijn, omdat het project in principe los staat van “Scoren in de Wijk”. Het contact zal voornamelijk informatief zijn. Het contact met de externe begeleiders daarentegen moet wel intensief zijn. Zij zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor de daadwerkelijke uitstroom naar school of werk. Dit contact zal dan ook regelmatig plaatsvinden en is erg belangrijk.

3. Beleidsuitvoering

“De uitvoering van het beleid kan worden omschreven als het toepassen van de middelen (instrumenten) van een beleid” (Bressers & Hoogerwerf, 1995:125). Bij deze stap moet dan ook worden gekeken naar de uitvoering van het beleid. Welke middelen zijn daadwerkelijk ingezet? Op dit

punt zal ik ook kijken naar de werkelijke samenwerking tussen de actoren. Samenwerking is een belangrijke voorwaarde voor de uitvoering. Zonder uitvoerders kan er immers geen beleid worden uitgevoerd. Dit is de reden dat ik de samenwerking in dit hoofdstuk mee zal nemen.

3.1 Uitvoering

Om informatie te verkrijgen over de werkelijke beleidsuitvoering is er een interview gehouden met de twee docenten van het project. Op deze manier kan de geschetste situatie worden vergeleken met de werkelijke situatie. Ik zal kijken naar de instroom, programma en uitstroom, maar ook naar de samenwerking. Want zoals eerder is beschreven kan er geen sprake zijn van beleidsuitvoering wanneer er geen samenwerking tussen actoren plaatsvindt.

Het doel van het project wordt als volgt omschreven: *“Door uit te gaan van de aantrekkingskracht van een voetbalomgeving worden risicjongeren tot leren en sociale activering bewogen, met als resultaat de schoolloopbaan voortzetten, weer naar school gaan of een arbeidsplaats vinden”* (van den Berg & Kuijs, 2005:3).

Dit doel is in de huidige situatie nog maar deels bruikbaar. Door de docenten is aangegeven dat de sportomgeving niet perse een motiverende omgeving is. Het gaat er om dat de jongeren in een andere omgeving dan school zijn. Een andere omgeving in combinatie met de tijdsdruk (het project duurt immers maar 10 weken) zorgt ervoor dat de jongeren gemotiveerd worden om te veranderen. Natuurlijk heeft de levendige omgeving van het FBK stadion wel invloed op de jongeren, omdat er steeds dingen zijn om naar te kijken. De vraag blijft dan ook of jongeren net zo gemotiveerd zouden zijn wanneer het project bijvoorbeeld in een buurthuis zou worden gegeven. Het overgrote gedeelte van de jongeren heeft niks met FC Twente en zal daar ook niet gemotiveerd door raken. De jongeren vinden het belangrijk dat ze bij het project gewaardeerd worden en het idee hebben dat er mensen naar hun luisteren. Dat is de reden waarom jongeren bereid zijn om te veranderen. De “sportomgeving” in de doelstelling moet dan ook veranderd worden in “een omgeving anders dan school”.

De docenten geven aan dat de doelgroep duidelijk is omschreven in het beleidsplan. De eerder genoemde doelgroep kan dan ook worden overgenomen:

- Jongeren in de leeftijd van 15 tot 23 jaar die grote moeite hebben een beroepsopleiding met een diploma af te ronden, zowel op het vmbo als mbo. Zij dreigen het onderwijs te verlaten en hebben geen duidelijk beeld van hun eventuele beroepsloopbaan. Zij krijgen voor het merendeel al extra begeleiding door de studentendienstverlening.
- De daadwerkelijke voortijdige schoolverlaters, voornamelijk uit niveau 1 en 2, die niet in het bezit zijn van een startkwalificatie op MBO-niveau 2. Het onderwijs heeft deze jongeren aan de gemeentelijke meld- en coördinatiecentra (RMC) overgedragen voor verdere begeleiding (van den Berg & Kuijs, 2005:2).

Wel hebben de docenten een verschuiving van de doelgroep waargenomen. Er komen steeds meer probleemjongeren bij het project terecht. Op dit moment bestaat ongeveer drie kwart van een groep uit probleemjongeren. Hoewel deze jongeren te scharen zijn onder categorie 1 of 2 van de doelgroep zorgt dit wel voor moeilijkheden. Zo is het lesprogramma niet meer voor iedereen geschikt en deze moest dan ook aangepast worden. De docenten vinden dat iedere jongere binnen de doelgroep past.

Wanneer dit niet het geval is dan moet de doelgroep dusdanig worden aangepast zodat de jongere er wel in past. Er is dan ook sprake van een continu wisselende doelgroep.

Instream

De instroom is anders verlopen dan gepland. Vooraf zijn drie kanalen van instroom opgesteld, RMC, ROC en VMBO. In de werkelijkheid komen de jongeren overal vandaan. Van maatschappelijk werk tot detentie komen er jongeren bij het project terecht. Alle zorginstellingen leveren wel jongeren. Hierbij moet worden opgemerkt dat in het beleidsplan te vinden is dat het project geen vergaarbak voor probleemjongeren mag worden, maar op deze manier lijkt het daar wel op. Het project lijkt steeds meer een laatste redmiddel voor probleemjongeren te worden.

In het beleidsplan is te lezen dat jongeren uit de wijk Berflo Es voorrang krijgen bij de instroom. Opvallend is dat er met verschillende gemeenten inkoopafspraken zijn gemaakt. De gemeenten kopen jaarlijks een aantal plaatsten. Hiermee lijkt de voorrangspositie van de wijk in het nauw te komen. Wanneer de jongeren bij het project terecht komen wordt er eerst een intake gedaan. Oorspronkelijk is dit bedoeld om de jongeren te selecteren, maar het wordt nu gebruikt om kennis op te doen over de jongere. Wat zijn de problemen en wat is de beste weg naar een succesvolle uitstroom.

Programma

Het programma is tegenwoordig opgedeeld in twee varianten. Dit komt omdat er steeds meer probleemjongeren bij het project terecht komen. Het programma is erop gericht om de jongeren twee keer op stage te laten gaan, maar in de praktijk blijken veel jongeren daar niet klaar voor te zijn. Deze jongeren hebben teveel problemen om op stage te kunnen. In de periode dat een deel van de jongeren op stage gaat, vinden er dieptegesprekken plaats met de overige jongeren. Er wordt veel dieper ingegaan op de problemen en er wordt gekeken naar de toekomstmogelijkheden. Deze jongeren komen drie dagdelen in de week naar Hengelo. Deze groep bestond in mei 2008 uit ongeveer 12 jongeren, wat inhoudt dat we te maken hebben met een normale groeps grootte. De jongeren werken met een beroepskeuzeprogramma. Dit programma is opgesteld door de docenten. Het gaat uit van de interesse van de jongeren. Iedere jongere kan in zijn eigen tempo en op zijn eigen niveau werken aan zijn toekomst.

Scoren door scholing is afgeleid van het project in Nijmegen. Aanvankelijk was het de bedoeling om de kennis en expertise uit Nijmegen te gebruiken, maar in werkelijkheid is daar nauwelijks gebruik van gemaakt. Het daar toegepaste lesprogramma bleek niet geschikt voor het project in Hengelo. Het lesprogramma in Hengelo wordt continu aangepast. Dit wordt aan de ene kant gedaan om de kwaliteit te bewaken. Je moet immers kritisch blijven kijken naar het lesprogramma om het zo optimaal mogelijk te maken. Ook moet het lesprogramma noodgedwongen worden aangepast. De toename van het aantal probleemjongeren zorgt voor een continue aanpassing.

Zoals bij de beleidsinhoud is beschreven zijn de ICT voorzieningen een belangrijk middel voor een succesvol project. Op dit moment zijn er 12 werkplekken en daarmee wordt het aantal deelnemers per groep bepaald. Het gebruik van de computers zorgt voor afleiding naast de serieuze onderdelen.

Uitstroom

Het hoofddoel van het project is om de jongeren te begeleiden naar school of werk. In de beginfase stroomde bijna iedereen uit naar een schoolopleiding, maar tegenwoordig gaan er veel meer jongeren eerst naar de hulpverlening. Na de uitstroom is het de taak van de externe begeleider om de jongeren te begeleiden naar school of werk. De eerste weken na de uitstroom zijn de docenten druk met de overdracht aan de externe begeleider, maar daarna ligt de verantwoordelijkheid bij de begeleider. Deze moet ervoor zorgen dat een jongere daadwerkelijk uitstroomt naar school/werk. De jongeren worden dan ook niet meer gevolgd. Af en toe krijgen de docenten een mailtje of kaartje dat het goed gaat met een jongere.

Samenwerking

De belangrijkste samenwerking heeft plaatsgevonden tussen de twee docenten. Deze docenten leiden samen het project en er is dan ook sprake van een continue uitwisseling van informatie. Zelf geven de docenten aan dat ze een goede aanvulling op elkaar zijn.

Verder werd FC Twente als een belangrijke voorwaarde voor een succesvol project gezien. In de werkelijkheid is deze samenwerking niet helemaal van de grond gekomen. Het bestuur van FC Twente staat met hart en ziel achter het project, maar de spelers blijken niet voldoende tijd/zin te hebben om zich met het project bezig te houden. Sander Boschker komt langs tijdens het project, maar zijn invloed is gering. Dit komt ook omdat een groot deel van de jongeren zich niet verbonden voelt met FC Twente.

Naast de motiverende functie zou FC Twente ook een functionele functie moeten hebben. FC Twente zou de leverancier van stageplaatsen moeten zijn. In het begin ging een aantal jongeren nog bij de beveiliging aan de slag, maar al snel waren de docenten zelf bezig met het zoeken naar stageplaatsen. Er kan dan ook worden geconcludeerd dat de samenwerking met FC Twente voor een groot deel mislukt is. Zowel de docenten als medewerkers van "Scoren in de Wijk" hebben aangegeven dat de samenwerking is mislukt. Deze mislukking komt door het geringe aantal stageplaatsen bij FC Twente en de geringe motivatie van de spelers. Er wordt op dit moment dan ook geprobeerd de samenwerking met FC Twente te verbeteren om het project te optimaliseren.

Naast deze samenwerking is er sprake van samenwerking met de organisatie "Scoren in de Wijk". Hierbij moet worden opgemerkt dat "Scoren door Scholing" vanaf het begin een losstaand project is geweest dat door het ROC is opgezet. Op dit moment vindt er af en toe een overleg plaats met medewerkers van "Scoren in de Wijk". Deze overleggen zijn voornamelijk bedoeld om op de hoogte te zijn van alles wat er gebeurt en eventuele knelpunten gezamenlijk aan te pakken. Er kan dan ook worden geconcludeerd dat de samenwerking met medewerkers van "Scoren in de Wijk" goed verloopt.

De samenwerking met de externe begeleiders verloopt goed. Bij iedere verandering wordt er contact opgenomen met de begeleider. Er vindt als het ware een continue uitwisseling van informatie plaats. Deze samenwerking is essentieel, omdat de externe begeleider er uiteindelijk voor moet zorgen dat een jongere weer naar school of werk gaat. Ook de samenwerking met de gemeente Hengelo is goed verlopen. De gemeente heeft gezorgd voor de locatie. Hoewel deze ook door anderen wordt gebruikt,

zijn de docenten er tevreden mee. De ICT faciliteiten zijn daarnaast goed geregeld. Er zijn 12 werkplekken voor de jongeren beschikbaar.

Tot slot is het belangrijk om te kijken naar de verschillen tussen de geplande beleidsuitvoering en de werkelijke beleidsuitvoering. In onderstaande tabel zijn de verschillen weergegeven.

	Geplande situatie	Werkelijke situatie
Opstellen beleid	<ul style="list-style-type: none"> - Projectleider "Scoren door Scholing" - Projectleider "Scoren in de Wijk" - Projectleider zorg Hengelo/Enschede 	<ul style="list-style-type: none"> - Projectleider "Scoren door Scholing" - Docenten
Instream	<ul style="list-style-type: none"> - RMC/ROC/VMBO - Voorrang jongeren Berflo Es - Intake als selectie 	<ul style="list-style-type: none"> - Jongeren komen overal vandaag: maatschappelijk werk tot detentie - Intake om indicatie van problemen op te stellen
Programma	<ul style="list-style-type: none"> - 1 lesprogramma op maat - Kennis uit Nijmegen gebruiken bij lesprogramma - Sportomgeving werkt motiverend 	<ul style="list-style-type: none"> - 2 lesprogramma's op maat - Eigen kennis en ervaring gebruikt bij lesprogramma - Waarschijnlijk kan iedere omgeving (anders dan school) motiverend werken
Uitstroom	<ul style="list-style-type: none"> - School/werk/externe trajecten 	<ul style="list-style-type: none"> - School/werk/alle mogelijke zorginstellingen
Actoren	<ul style="list-style-type: none"> - Belangrijke rol FC Twente 	<ul style="list-style-type: none"> - FC Twente speelt nauwelijks een rol

Figuur 2: Tabel beleidsuitvoering

Hieruit kan worden geconcludeerd dat de opzet hetzelfde is, maar de uitvoering verschilt op een aantal punten. Vrijwel alle veranderingen ten opzichte van het beleid hebben te maken met de verandering van doelgroep. Omdat er steeds meer probleemjongeren bij het project terecht komen was het beschreven programma niet meer toepasbaar. Ook zijn er verschillen waar te nemen bij de instroom en uitstroom, maar ook deze zijn te verklaren door de veranderende doelgroep.

Tot slot is het beleid door andere mensen opgesteld dan gepland. In eerste instantie is er beleid opgesteld, maar dit stond vol met theoretische concepten die in de praktijk niet bleken te werken. De docenten hebben dit beleid dan ook snel aan de kant gelegd en hebben zelf beleid geschreven. Het project is in grondvorm nog steeds hetzelfde, maar het wordt iedere keer aangepast aan de

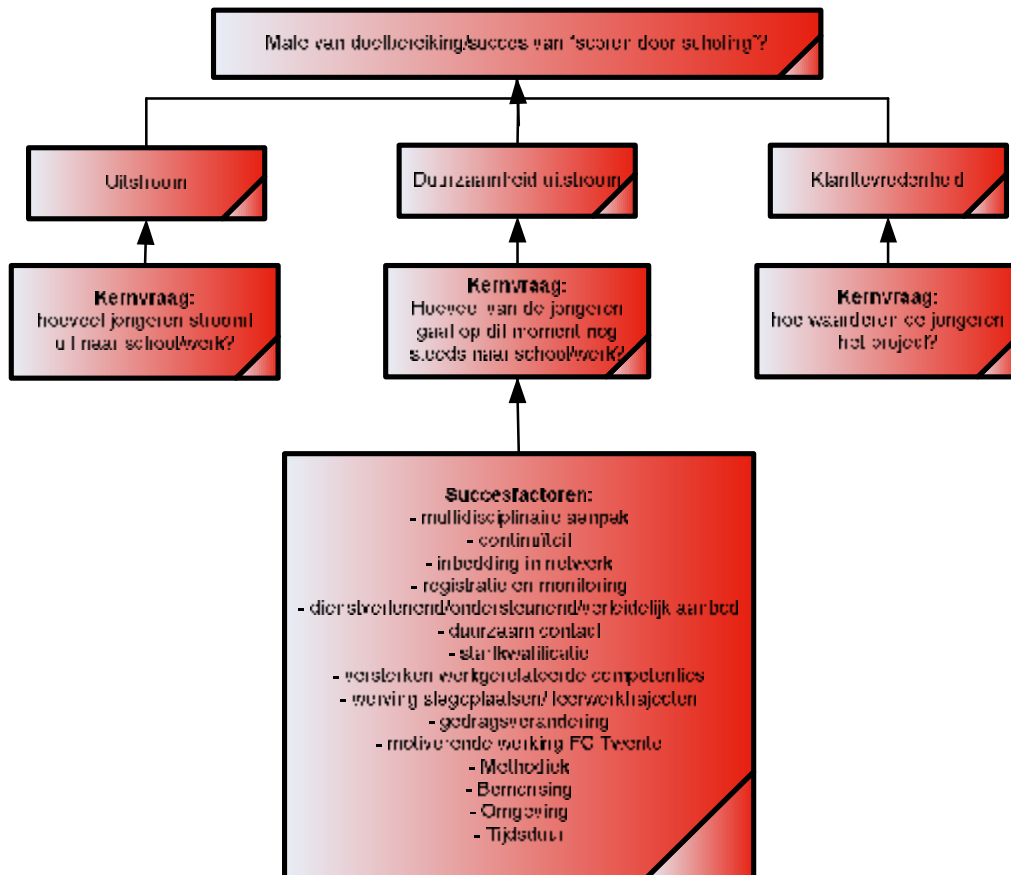
doelgroep. Moeten we op dit punt concluderen dat het geplande beleid niet is uitgevoerd? Het antwoord hierop is nee. Het beleid is in de grondvorm toegepast, maar aangepast aan de situatie. In het volgende hoofdstuk zal gekeken worden naar de doelbereiking. In hoeverre heeft de uitvoer bijgedragen aan de doelbereiking. Op dit punt zal ik kijken naar een drietal concepten: uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid.

4. Doelbereiking

“In de meest voor de hand liggende aanpak van het vaststellen van de doelbereiking confronteert men op een of andere wijze de feitelijke situatie in het beleidsveld met de officiële beleidsdoelen” (70). Dit is wat Bressers & Hoogerwerf (1995) zeggen over doelbereiking. De doelbereiking/mate van succes wordt bepaald door een drietal concepten: uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid. Deze drie concepten zullen in dit hoofdstuk eerst geoperationaliseerd worden om daarna de resultaten te kunnen interpreteren. Het hoofdstuk zal eindigen met een conclusie over de mate van succes van het project “Scoren door Scholing”.

4.1 Model van succesbepaling

Zoals in de inleiding is aangegeven wordt de mate van succes afgemeten aan de hand van een drietal concepten: uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid. In figuur 4 is dit schematisch weergegeven.

Figuur 3: Model succesbepaling

Bij elk van de drie concepten heb ik een kernvraag opgesteld, die in dit hoofdstuk beantwoord zal worden. Het antwoord op deze vraag zal verkregen worden door gebruik te maken van de verzamelde gegevens. Dit zal later in het hoofdstuk verder worden uitgewerkt. In het onderste gedeelte van de figuur zijn een aantal succesfactoren opgesomd. Dit zijn factoren die zowel in de literatuur als in de praktijk zijn gevonden. Wanneer deze succesfactoren bij het project aantoonbaar zijn, kan het aannemelijk worden gemaakt dat de doelbereiking is toe te wijzen aan het gevoerde beleid. In het volgende hoofdstuk zullen de succesfactoren per concept worden weergegeven. Dit is gedaan omdat daarmee kan worden aangetoond welke succesfactoren per concept in de literatuur te vinden zijn. In de praktijk zullen de succesfactoren niet voor één concept gelden en daarom heb ik ervoor gekozen de factoren in een blok te zetten.

Om uitspraken te kunnen doen over de mate van succes moeten er gegevens worden verzameld. Deze gegevens zal ik verkrijgen door data onderzoek en surveys. Waarbij de surveys zowel mondeling als schriftelijk worden afgenomen. Mondeling zal zijn in de vorm van diepte interviews met de docenten en schriftelijk in de vorm van vragenlijsten aan de jongeren.

Bij een standaard evaluatieonderzoek wordt er gebruik gemaakt van een experiment groep, die een bepaalde behandeling krijgt, en een controle groep. Bij dit onderzoek is het lastig om een controlegroep te gebruiken, omdat je alleen maar gegevens hebt van de jongeren die het traject hebben gevolgd. De jongeren komen bij het project terecht door een melding van het Regionale Meld en Coördinatiecentrum voor voortijdige schoolverlaters (RMC). Je zou dan een controlegroep kunnen samenstellen door bij het RMC gegevens op te vragen van jongeren die niet terecht komen in het project. Ik heb ervoor gekozen daar geen gebruik van te maken, omdat je op deze manier geen representatieve steekproeven krijgt. Het is belangrijk dat de experimentele- en de controlegroep grotendeels gelijk zijn, maar dat kan je op deze manier niet waarborgen. Het zou heel goed kunnen dat de jongeren die niet bij het project terecht komen ongemotiveerd zijn. Op deze manier krijg je dan geen representatieve steekproef waardoor de uiteindelijke conclusies ongeldig kunnen zijn.

Ik heb ervoor gekozen een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek te gebruiken:

- Uitstroom: hiervoor wordt gekeken naar de uitstroomcijfers die bekend zijn bij het project. De overige uitstroomgegevens worden verkregen door middel van vragenlijsten aan de jongeren waarin wordt gevraagd waarin ze zijn uitgestroomd.
- Duurzaamheid uitstroom: om dit te meten worden vragenlijsten voor de jongeren gebruikt. De jongeren worden gevraagd waarin ze zijn uitgestroomd en of ze daar nog steeds mee bezig zijn. Wanneer de jongeren niet meer naar school/werk gaan, dan wordt er gevraagd naar de reden daarvan. Aan de hand van deze vragenlijsten wordt er gekeken of er sprake is van een gedragsverandering.
- Klanttevredenheid: dit wordt gemeten door de jongeren te vragen het project met een rapportcijfer te beoordelen.

Dit experiment is geen zuiver experiment zoals beschreven in het boek van Shadish, Cook & Campbell (2002). De structuur van voormeting, behandeling en nameting is niet te vinden en ook is er geen sprake van een controlegroep. Ik zal dan ook gebruik van realistic evaluation, zoals beschreven

door Pawson & Tilly (1998). Zij gaan er vanuit dat zuivere experimenten niet in alle gevallen tot het beste resultaat leiden. Bij een zuiver experiment wordt de vraag “does this work” gesteld en bij realistic evaluation wordt de vraag “what works for whom in which circumstances” (Pawson & Tilly, 1998:82,83).

Er wordt vanuit gegaan dat sommige veranderingen alleen maar plaats zullen vinden onder bepaalde omstandigheden. Je kunt wel een experiment uitvoeren in een laboratorium, maar in de werkelijkheid zal deze situatie zich misschien helemaal niet voordoen.

De volgende aspecten spelen een belangrijke rol bij realistic evaluation (Pawson & Tilly, 1998:82,83):

- Mechanism: het gaat erom hoe een persoon de treatment interpreteert. Het project “scoren door scholing” zorgt op zich zelf niet voor het resultaat, maar het gaat om de interpretatie die de jongeren er aan geven.
- Context: zoals eerder gezegd is de omgeving een belangrijk punt. Het mechanisme moet in verschillende contexten worden toegepast.
- Outcome: Uiteindelijk kunnen de negatieve en positieve resultaten naast elkaar worden gelegd (83).

We kunnen concluderen dat Pawson en Tilly (1998) veel meer kijken naar de verschillen tussen groepen. Waarschijnlijk zal het effect van het project op jongeren met veel problemen anders zijn dan op jongeren met weinig problemen. De invloed van de omgeving is in de literatuur al bewezen, maar kan dat bij dit project ook worden waargenomen? Een zuiver experiment hoeft niet altijd tot de beste resultaten te leiden. Er moet niet alleen worden gekeken naar de direct waarneembare resultaten. Er moet worden gekeken naar de achterliggende oorzaken. Zijn de resultaten behaald door het gevoerde beleid of zijn er andere factoren die een rol spelen.

In de volgende paragrafen zal er gekeken worden naar de mate van doelbereiking. Hoe dragen de uitstroomcijfers, duurzaamheid van de uitstroom en de klanttevredenheid bij aan het bereiken van het opgestelde doel.

4.2 Uitstroom

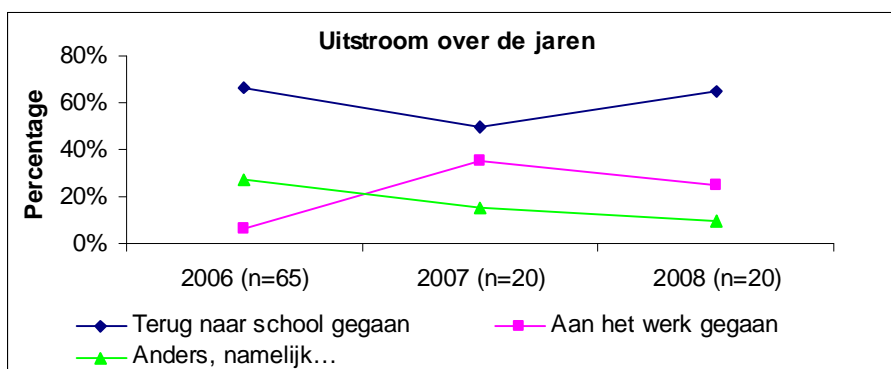
Allereerst wordt er gekeken naar de pure uitstroomcijfers. In totaal hebben er 173 jongeren deelgenomen aan het project in de periode 2005-2008. De oorspronkelijke planning was om ieder jaar 90 mensen deel te laten nemen aan het project. In totaal zouden er dan ook 270 deelnemers deelgenomen kunnen hebben aan het project. Er moet geconcludeerd worden dat deze doelstelling niet is gehaald. Dit heeft vooral te maken met het feit dat in de eerste periode na de zomer nog weinig jongeren zijn uitgevallen en daardoor ook weinig jongeren bij het project terecht komen.

Zoals eerder is gezegd wordt de uitstroom gemeten aan de hand van een drietal opgestelde vragenlijsten. 49 jongeren hebben een van de vragenlijsten ingevuld, wat betekent dat ik een respons van iets meer dan een kwart heb. Op basis van deze gegevens kunnen er een aantal toetsen worden uitgevoerd om de mate van succes te bepalen.

Van de 49 respondenten gaan 29 jongeren weer naar school en 14 jongeren gaan aan het werk. De overige 6 jongeren zijn geen uitvallers, maar zij starten bijvoorbeeld in september weer met school. Opvallend is dat geen van de respondenten aangeeft naar de hulpverlening te gaan, terwijl de

docenten aangeven dat steeds meer jongeren daar gebruik van maken. Waarschijnlijk komt dit omdat de jongeren niet fulltime naar de hulpverlening gaan. Ze zullen naast school/werk hulp hebben. Een andere reden kan zijn dat de jongeren tijdens het project naar de hulpverlening gaan en zodoende toch uitstromen naar school of werk. Er kan worden geconcludeerd dat de deelnemers aan het project allemaal uitstromen naar school of werk. Dit komt overeen met de informatie van de docenten. Zij geven aan dat de uitvallers op een hand te tellen zijn.

Op dit punt kan er worden gekeken naar de uitstroom over de jaren heen. Is er een verandering waar te nemen in de uitstroom of blijven de uitstroompercentages ongeveer gelijk. Om hier een getrouwe weergave van te geven heb ik besloten de gegevens van 2005 niet mee te nemen. Dit heb ik gedaan omdat er te weinig respondenten waren en je op die manier een scheve verdeling krijgt. De gegevens over 2006 heb ik verkregen via de docenten en de gegevens van 2007 en 2008 via mijn vragenlijsten. In figuur 4 is de trend weergegeven.

Figuur 4: Uitstroom over de jaren

Op basis van deze grafiek kunnen er een aantal opmerkingen worden gemaakt:

- In alle drie de jaren stroomt de grootste groep jongeren uit naar school. Dit is niet vreemd, omdat het voor een jongere enorm belangrijk is om een startkwalificatie te halen. Uit de interviews is gebleken dat de docenten proberen zoveel mogelijk jongeren uit te laten stromen naar school.
- In 2006 kiest een grote groep jongeren voor de optie anders. Deze jongeren zijn uitgestroomd naar een alternatieve route of zijn weer teruggevallen. Opvallend is dat dit in 2007 en 2008 minder is. Dit kan komen door het geringe aantal respondenten in deze jaren. De kans is groot dat de jongeren die zijn teruggevallen geen vragenlijst hebben ingevuld. Ook kan dit komen door het feit dat de gegevens van 2006 op een andere manier zijn verkregen.
- De veronderstelling dat er steeds meer jongeren uitstromen naar de hulpverlening kan op basis van deze gegevens worden verworpen.
- De afstand tussen de lijn school en werk wordt na 2007 steeds groter. Hieruit kunnen we concluderen dat er in verhouding steeds meer jongeren terugkeren naar school en minder naar werk.

Een algemene opmerking is dat de gegevens met voorzichtigheid bekeken moeten worden. Het is een afspiegeling van de werkelijkheid en op basis van deze gegevens kunnen er geen harde conclusies worden getrokken. Het kan zijn dat alleen de gemotiveerde jongeren een vragenlijst hebben ingevuld waardoor je een vertekend beeld krijgt.

4.3 Duurzaamheid uitstroom

Voor de duurzaamheid van de uitstroom wordt er gekeken naar de pure uitstroomcijfers. In mijn vragenlijsten heb ik de jongeren eerst gevraagd naar de uitstroom direct na het volgen van het project. Daarna heb ik de jongeren gevraagd waar ze op dit moment mee bezig zijn. Op basis daarvan kan ik beoordelen of er sprake is van een duurzame uitstroom.

Van de 43 respondenten die hebben aangegeven naar school of werk te gaan, heb ik gekeken waar ze op dit moment mee bezig zijn. Hieruit bleek dat 88% van de jongeren nog steeds naar school of werk gaat. De overige 12% is op dit moment ergens anders mee bezig. In de meeste gevallen gaat het om jongeren die hun diploma hebben gehaald en nu aan het werk zijn of jongeren die op zoek zijn naar ander werk. Er kan op basis van deze gegevens dan ook worden geconcludeerd dat bij vrijwel alle jongeren sprake is van een duurzame uitstroom.

4.4 Klanttevredenheid

De klanttevredenheid wordt bepaald aan de hand van de gegeven rapportcijfers. De jongeren beoordelen het project met een 8.3 als gemiddeld cijfer. Het laagste cijfer dat wordt gegeven is een 6. Hieruit blijkt dan ook dat de jongeren erg tevreden zijn over het project. Dit succes heeft vooral te maken met de opzet van het project. De jongeren geven aan dat ze gewaardeerd worden en dat ze goed kunnen praten met de docenten. De keren dat ik zelf bij het project ben geweest heb ik ook gemerkt dat de docenten altijd openstaan voor een gesprek met de jongeren. Alles kan worden besproken en dat maakt de omgeving zo vertrouwd.

4.5 Succesbepaling

Kunnen we op basis van de gevonden cijfers op het gebied van uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid concluderen dat we te maken hebben met een succesvol project? Van de 49 respondenten stromen 43 jongeren succesvol uit. Dat betekent een succesvolle uitstroom van 88%. Van deze 43 jongeren is 88% minimaal een jaar later nog steeds bezig met school en werk. Tot slot beoordelen de jongeren het project met een 8.3 als gemiddeld cijfer.

Op basis van deze gegevens kan er worden geconcludeerd dat we te maken hebben met een succesvol project. Er kan worden geconcludeerd dat het opgestelde doel: *“Door uit te gaan van de aantrekkingskracht van een voetbalomgeving worden risicjongeren tot leren en sociale activering bewogen, met als resultaat de schoolloopbaan voortzetten, weer naar school gaan of een arbeidsplaats vinden”*, is bereikt. Er zijn nauwelijks uitvallers en de jongeren zijn erg tevreden over de opzet van het project. Voordat we definitief concluderen dat we te maken hebben met een succesvol project, moet er eerst worden gekeken naar de effectiviteit. Worden de gevonden resultaten verklaard door het gevoerde beleid of is er sprake van andere verklarende factoren.

5. Effectiviteit

Nu ik heb geconcludeerd dat er sprake is van doelbereiking en daarmee samenhangend een succesvol project, moet er gekeken worden naar het effectiviteitsvraagstuk. Bressers & Hoogerwerf (1995) zeggen hier het volgende over: *“Effectiviteit van een beleid is de mate waarin een bepaald beleid bijdraagt aan het bereiken van bepaalde doeleinden”* (86). Wanneer er geen sprake is van effectiviteit dan kan dit komen door een falende beleidstheorie of een falende beleidsuitvoering. Daarnaast kan de uitwerking van het beleid ook nog leiden tot het niet optreden van effectiviteit. Wanneer de jongeren op een andere manier reageren op de toegepaste middelen dan kan dat leiden tot een niet voorspeld resultaat. Dit is wat Pawson & Tilly (1998:82,83) “mechanism” noemen. Het gaat erom hoe jongeren de treatment interpreteren. Het project “Scoren door Scholing” leidt op zichzelf niet tot een resultaat. Het gaat erom hoe jongeren de behandeling ervaren en daar op reageren.

Om uitspraken te doen over de effectiviteit moet er worden gekeken naar de eerder genoemde succesfactoren. Dit zijn factoren zijn in de literatuur en praktijk zijn gevonden. We mogen dan ook aannemen dat deze factoren leiden tot doelbereiking. Wanneer het project kenmerken vertoont van een groot deel van de succesfactoren dan is het aannemelijk dat de doelbereiking wordt verklaard door het gevoerde beleid. Ik zal in dit hoofdstuk de volgende basisredeneringen bespreken:

- Als het project “Scoren door Scholing” meerdere succesfactoren bezit, dan is de kans groot dat er sprake is van een succesvol project (resultaat behaald door het gevoerde beleid)
- Wanneer het project haar activiteiten richt op een gedragsverandering, dan is de kans groot dat de resultaten zijn toe te wijzen aan het gevoerde beleid
- Als er sprake is van klanttevredenheid, dan kan dit bijdragen aan een succesvolle (duurzame) uitstroom

In dit hoofdstuk zal ik de verschillende succesfactoren de revue laten passeren. Deze succesfactoren zal ik per concept: uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid bespreken.

Daarnaast zal ik kijken of de succesfactoren in het project terug te vinden zijn om uiteindelijk een uitspraak te kunnen doen over de effectiviteit.

5.1 Uitstroom

Het KBA, SCO Kohnstammstituut en Sardes (2003) hebben een onderzoek uitgevoerd waarin een 10-tal begeleidingstrajecten met elkaar zijn vergeleken. Hierbij ging het om trajecten die jongeren naar school of werk begeleiden. Dit komt dan ook overeen met het doel van het project “Scoren door Scholing”. De volgende succesfactoren zijn in dit onderzoek gevonden:

Multidisciplinaire aanpak: Hierbij gaat het om de samenwerking tussen de verschillende instanties. Wanneer een schoolverlater is gemeld bij het RMC kan er een intake plaatsvinden. Wat is de beste weg naar een goede toekomst? Het is belangrijk dat er altijd sprake is van een goede samenwerking om te voorkomen dat er foute keuzes worden gemaakt. Het traject van het verlaten van de school tot terugkeer naar school/werk/jeugdzorg moet als het ware gestructureerd verlopen.

- De multidisciplinaire aanpak is te vinden bij het project. Alle mogelijke instanties worden betrokken om de jongere zo goed mogelijk te helpen. De externe begeleider is de belangrijkste actor en deze wordt dan ook steeds op de hoogte gebracht van alle ontwikkelingen.

Continuïteit: Het is belangrijk dat de voorgeschiedenis van de jongere bekend is bij de aanvang van het traject. Hier kan dan op worden ingespeeld en het wiel hoeft niet steeds opnieuw uitgevonden te worden.

- Continuïteit is maar deels terug te vinden bij het project. Het is belangrijk dat de voorgeschiedenis van de jongeren bekend is bij aanvang van het traject. De docenten merken dat bij een deel van de jongeren sprake is van duidelijke documentatie, maar dat dit bij een deel ook niet het geval is. Bij deze jongeren moet er opnieuw worden gekeken naar de problemen.

Inbedding in het netwerk: Het project moet niet denken dat zij zelf alle wijsheid heeft. Er moet gebruik worden gemaakt van de regionale voorzieningen. Het project alleen kan niet tot een succes leiden.

- Hier wordt zeker gebruik van gemaakt. Alle instanties in de regio worden betrokken om de jongeren te begeleiden naar een goede toekomst.

Registratie en monitoring: Wanneer een jongere het project met succes afrondt, dan moet hij/zij niet uit het oog verloren raken. Het is belangrijk om de ontwikkelingen van de jongere te registreren.

- Dit is een aandachtspunt voor het project. Op dit moment wordt er nauwelijks geregistreerd waarin de jongeren uitstromen. Dit komt aan de ene kant omdat deze verantwoordelijkheid in handen ligt van de externe begeleider en aan de andere kant omdat er geen tijd is voor registratie. Bij de registratie moet ook worden gedacht aan het noteren van ontwikkelingen tijdens het project. Dit wordt wel gedaan, maar alleen op papier. Voor de continuïteit is het belangrijk dat dit ook digitaal wordt bewaard.

Naast deze succesfactoren wordt er door het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (Eimers, 2005) nog een aanvulling gegeven:

Dienstverlenend, ondersteunend en verleidelijk aanbod: Het aanbod moet passen bij wat de jongere op dat moment nodig heeft. Verder moet het project zo zijn opgesteld dat het een motiverende werking heeft.

- Dit wordt door de docenten aangegeven als een van de succesfactoren. Er kan gewerkt worden in eigen tempo en op eigen niveau aan een zelf gekozen onderwerp. Bij de klanttevredenheid verder in dit hoofdstuk zal blijken dat de jongeren dit ook als een succesfactor zien.

Duurzaam contact: Het is belangrijk dat de jongeren na de afronding van het project niet meteen uit het oog worden verloren. De jongere moet in staat worden gesteld om terug te keren met scholing- en coachingsvragen en waarbij vanuit de instanties periodiek geïnformeerd wordt naar vragen bij de jongere zelf.

- Er is vrijwel geen sprake van duurzaamheid. De jongeren worden na afloop van het project overgedragen aan de externe begeleider en daarmee stopt het contact met de docenten.

In oktober 2003 is er door het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid en het ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschap het startschot gegeven voor het aanpakken van de jeugdwerkloosheid. De Taskforce jeugdwerkloosheid is in het leven geroepen. Een van de doelstellingen hiervan is: *“Iedere werkloze jongere is binnen een half jaar weer aan de slag of zit op school, zodat langdurige werkloosheid wordt voorkomen”*.

Om dit doel te bereiken is zowel medewerking van bedrijven als scholen noodzakelijk. Bedrijven moeten zorgen voor voldoende jeugdbanen en moeten deze ook openstellen. De scholen moeten ervoor zorgen dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen, omdat daarmee de kansen op de arbeidsmarkt worden vergroot. De scholen moeten dan ook een netwerk van zorg installeren om dit mogelijk te maken.

De Taskforce is in juni 2007 gestopt met haar werk, maar tot die tijd was er een daling van de jeugdwerkloosheid te zien. Projecten als "Scoren door Scholing" leveren daar een bijdrage aan.

Om jeugdwerkloosheid aan te pakken kan de theorie van Klaver (2005) worden gebruikt. De theorie van Klaver is gebaseerd op zijn bevindingen over alloctonen op de arbeidsmarkt. Een deel van de theorie zal dan ook niet bruikbaar zijn voor het project "Scoren door Scholing", maar de kernpunten kunnen wel gebruikt worden.

Klaver maakt gebruik van 3 fasen in het arbeidsmarkt proces:

- toestroom arbeidsmarkt
- instroom arbeidsmarkt
- doorstroom arbeidsmarkt

De eerste twee fasen, toestroom en instroom, zijn bij de jongeren vooral van belang en daar zal dan ook naar gekeken worden. Het doel van het model is om voor elke fase in het proces de meest optimale situatie te creëren. De voorwaarden voor de toestroom en instroom moeten geoptimaliseerd worden. De voorwaarden, die gebruikt worden in mijn onderzoek, zijn gedeeltelijk naar eigen idee opgesteld. Dit is gedaan omdat zijn onderzoek betrekking heeft op de toetreding van allochtone vrouwen op de arbeidsmarkt. De volgende voorwaarden heb ik opgesteld:

Startkwalificatie: Om succesvol op de arbeidsmarkt te kunnen opereren is het belangrijk dat een jongere beschikt over een startkwalificatie. Werkgevers vinden het hebben van een startkwalificatie een belangrijke voorwaarde voor het aannemen van personeel.

- Door het volgen van het project kan er geen startkwalificatie worden gehaald, maar de jongeren worden wel gemotiveerd om deze door middel van een schoolopleiding te behalen.

Versterken werkgerelateerde competenties: Jongeren moeten beschikken over vaardigheden zoals solliciteren en samenwerken.

- Zowel door stage als bijeenkomsten in Hengelo worden werkgerelateerde competenties bijgebracht. De jongeren moeten bijvoorbeeld met een groep een uitvoering doen (zang, dans etc.). Op deze manier leren ze bijvoorbeeld om samen te werken.

Werving stage en leerwerk-trajecten: Het is belangrijk dat er voldoende werkplekken beschikbaar zijn om de uitstroom zo succesvol mogelijk te laten verlopen.

- De docenten gaan zelf op zoek naar stageplaatsen voor de jongeren. Er wordt niet gezocht naar leerwerktrajecten, omdat dat een taak van de school is. Wanneer een jongere weer naar school gaat, zal hij daar begeleid worden.

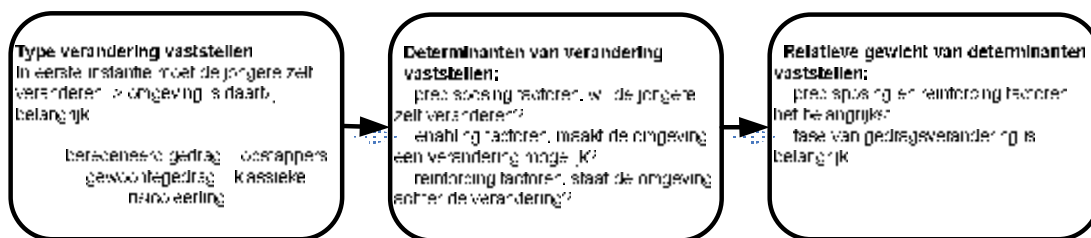
5.2 Duurzaamheid van de uitstroom

Door Görts en Jonkers is in 2000 een model voor gedragsverandering opgesteld. In dit model worden een drietal stappen doorlopen om een gedragsverandering weer te geven. Allereerst wordt er gekeken

naar het type verandering. Moet er een verandering van gedrag/leefstijl plaatsvinden of gaat het om een verandering van omgeving. Ook moet er worden vastgesteld of het gaat om een verandering van beredeneerd- of gewoontegedrag. Bij beredeneerd gedrag is er sprake van een bewuste keuze en bij gewoontegedrag gaat het om een bepaalde leefstijl die eigen is. Het gedrag wordt als het ware automatisch uitgevoerd zonder een keuze te maken.

Bij de volgende stap wordt geprobeerd de determinanten van een gedragsverandering vast te stellen. Welke factoren zullen ervoor zorgen dat een jongere weer vertrouwen krijgt in zijn toekomst. Het precede-proceed model van Green (Green & Kreuter, 1991) kan hierbij gebruikt worden. Het maakt een onderscheid tussen drie factoren van gedragsveranderingen. Allereerst de predisposing factoren; hierbij wordt gekeken naar de individuele kenmerken van een persoon. Ten tweede hebben we de enabling factoren; hierbij gaat het om randvoorwaarden in de omgeving die het mogelijk al dan niet mogelijk maken een gedragsverandering uit te voeren. Tot slot zijn er de reinforcing factoren; hierbij gaat het om reacties uit de omgeving die de gedragsverandering bevorderen. Rogers (1995) ziet een gedragsverandering als een vernieuwing/innovatie. Hij gaat er vanuit dat er aan een aantal voorwaarden voldaan moet zijn om een gedragsverandering mogelijk te maken. Zo moet de innovatie een voordeel opleveren, het moet niet te complex zijn, er mogen niet teveel risico's aan verbonden zijn.

Tot slot moet er worden gekeken naar het gewicht dat aan de determinanten wordt gegeven. Welke determinanten spelen de belangrijkste rol bij de gedragsverandering. Hierbij is het belangrijk om te weten om welk soort gedragsverandering het gaat en in welke fase van verandering een persoon zich bevindt. Een persoon die nog niet denkt aan gedragsverandering moet op een andere manier benaderd worden, dan een persoon die al in de fase van verandering zitten. In schema ziet deze gedragsverandering bij de jongeren van "Scoren door Scholing" er als volgt uit:

Figuur 5: Model gedragsverandering

In het schema is te zien dat er allereerst een verandering moet plaatsvinden bij de jongere. De omgeving speelt daarbij een belangrijke rol als stimulans, maar de jongere moet in eerste instantie zelf willen veranderen. De opstappers zullen een verandering van beredeneerd gedrag moeten ondergaan en de klassieke risicoleerling een verandering van gewoontegedrag. Bij de determinanten moet er worden gekeken naar de volgende factoren: wil de jongere zelf veranderen, zijn de omgevingscondities zodanig dat een verandering mogelijk is en zorgt de omgeving voor een stimulans. Bij de gedragsverandering van de jongeren in het project zijn de predisposing en reinforcing factoren het meest belangrijk. De predisposing factoren kijken naar de wil van de jongere

om te veranderen en de reinforcing factoren kijken naar de steun van de omgeving. De jongere kan niet alleen veranderen, daar is de steun van de omgeving bij nodig. De enabling factoren spelen een minder grote rol omdat het project daar weinig invloed op heeft. De hele omgeving kan niet beïnvloed worden. Geldproblemen kunnen bijvoorbeeld niet door het project worden opgelost. Tot slot moet er door de docenten van het project worden gekeken naar de fase van verandering waarin de jongere zich bevindt. Iedere jongere zal anders behandeld moeten worden om een gedragsverandering mogelijk te maken.

In de praktijk blijkt dat de docenten het optreden van een gedragsverandering ook erg belangrijk vinden en daar wordt dan ook aandacht aan besteed. Niet alleen de jongere wordt beïnvloed, maar ook de omgeving. Er vinden vaak huisbezoeken plaats en de ouders van de jongeren worden op deze manier bij het project betrokken. De docenten merken dat de jongere in de eerste week vaak niet komt opdagen in Hengelo. De jongere voelt dan nog geen vertrouwensband met de groep en is daardoor eerder geneigd thuis te blijven. Hij zit in de zogenoemde "precontemplatie of contemplatie fase", de fase waarin een gedragsverandering wordt overwogen. In deze fase worden de jongeren door de docent thuis opgehaald wanneer ze niet komen opdagen. Meestal voelt de jongere zich na een week thuis in de groep en zal hij niet zo snel meer thuis blijven. De vertrouwensrelatie is erg belangrijk en de jongeren spreken elkaar aan op hun gedrag.

De vraag blijft of er nu werkelijk sprake is van een gedragsverandering. Dit is erg moeilijk waar te nemen, omdat je niet in het hoofd van een jongere kunt kijken. Op basis van de 88% duurzame uitstroom kunnen we verwachten dat er sprake is van een gedragsverandering. Om iets meer zekerheid te creëren heb ik de jongeren die in mei/juni 2008 bezig waren met het project een aantal extra vragen voorgelegd. Ik heb gekeken naar de invloed van de omgeving; hoeveel contact hebben ze met vrienden en zijn veel van hun vrienden voortijdig gestopt met school en hoe belangrijk vinden de ouders dat de schoolopleiding wordt afgemaakt. Daarnaast heb ik ze gevraagd aan te geven of ze ook een goede toekomst zouden hebben zonder "Scoren door Scholing". Jongeren die niet veranderd zijn zullen deze vraag waarschijnlijk positief beantwoorden.

Uit de gegevens van de 12 respondenten komt naar voren dat voor de meeste jongeren vrienden erg belangrijk zijn, 7 van de 12 jongeren zien hun vrienden bijna dagelijks. Opvallend is dat de jongeren aangeven dat hun vrienden meestal niet zijn gestopt met school. Waar in de literatuur wordt aangegeven dat de omgeving van de jongere erg belangrijk is, blijkt dit in de werkelijkheid een minder grote rol te spelen. Wel wordt er door vrijwel alle jongeren aangegeven dat de ouders het erg belangrijk vinden dat de schoolopleiding wordt afgemaakt. Dit geeft aan dat de reinforcing factoren wel optimaal zijn; de jongeren worden door hun ouders gesteund om de schoolopleiding af te maken. Ook is er de jongeren gevraagd of ze thuis te maken hebben met problemen. Op deze manier kan er een onderscheid worden gemaakt tussen de klassieke risicoleerling en de opstapper. Hierbij geeft de helft van de jongeren aan dat er thuis problemen zijn. Het kan dan gaan om problemen met een familielid, maar ook om eigen problemen. De problemen variëren van psychische problemen tot problemen met geld en schulden. We kunnen dan ook concluderen dat beide groepen voortijdige schoolverlaters vertegenwoordigd zijn in het project.

Opvallend is dat alle jongeren denken over een jaar nog steeds bezig te zijn met school of werk (wat kan wijzen op een gedragsverandering), maar vervolgens geeft de helft aan dit ook bereikt te hebben zonder "Scoren door Scholing". Het is dus twijfelachtig of de succesvolle uitstroom daadwerkelijk is toe te wijzen aan het volgen van het project. Omdat deze vragenlijst is voorgelegd aan de jongeren die het project in mei/juni 2008 hebben gevolgd, zijn er geen gegevens over de duurzame uitstroom van deze jongeren.

5.3 Klanttevredenheid

Er zijn door de docenten in het beleid een aantal succesfactoren benoemd. Deze unieke kenmerken van het project moeten leiden tot een succesvol project. Deze kenmerken zijn opgesomd in figuur 3 en zullen hieronder verder worden uitgewerkt.

Motiverende werking FC Twente: Dit wordt in het beleidsplan als een van de belangrijkste middelen gezien. De jongeren worden gemotiveerd door de omgeving van FC Twente en zullen daardoor succesvol uitstromen.

Methodiek: Deze is direct en to the point. Er wordt de jongeren meteen duidelijk gemaakt wat er van hen wordt verwacht. Daarnaast is er sprake van individueel maatwerk.

- De stelling "Ik kon in mijn eigen tempo werken aan mijn toekomst" wordt door 46 van de 49 respondenten positief beantwoord. Hieruit kan worden geconcludeerd dat er inderdaad sprake is van een PASVORM concept waarin de jongeren in hun eigen tempo, niveau en leerstijl aan hun toekomst kunnen werken. De methodiek wordt door de jongeren gewaardeerd.

Bemensing: Docenten zijn enthousiast en anders dan de docenten op school. Dit spreekt de jongeren enorm aan.

- Ik heb de jongeren een aantal stellingen voorgelegd over de docenten. Zowel de motivatie als begeleiding werd in deze stellingen meegenomen. Ook hierbij gaf steeds de meerderheid een positief antwoord. Er kan dan ook worden geconcludeerd dat de docenten een belangrijke rol hebben gespeeld bij het project.

Omgeving: De jongeren vinden de omgeving veilig en vertrouwd. Ze bevinden zich in een omgeving waar ze gewaardeerd worden. Veel van de jongeren kennen deze omgeving niet. Ook de groep speelt een belangrijke rol. Zoals bij de theorie van een gedragsverandering al is beschreven, speelt de omgeving een belangrijke rol en dat is bij het project waar te nemen.

- De omgeving wordt door de jongeren positief gewaardeerd. 43 jongeren geven aan dat ze zich thuis voelen bij het project. De waardering die ze krijgen vinden ze erg positief.

Tijdsduur: Het project heeft een relatief korte duur (10 weken) en de jongeren worden dan ook vanaf het begin gemotiveerd om te veranderen.

Ik heb er voor gekozen niet alle succesfactoren aan de jongeren voor te leggen, omdat ik op een aantal al antwoord had gekregen door het interviewen van de docenten. Zo blijkt de omgeving van FC Twente maar voor een paar jongeren motiverend zijn. Het belangrijkste is dat de jongeren niet meer in de school omgeving zijn. Daarnaast heb ik tijdens de dagen dat ik in Hengelo ben geweest, gemerkt dat FC Twente een minder grote rol speelt. Tijdens de bijeenkomsten wordt er nauwelijks over gesproken en de jongeren praten er zelf ook niet over. Het belangrijkste doel van het project is om de

jongeren te laten zien dat ze de regisseur van hun eigen leven zijn. De jongeren moeten zich bewust worden van het feit dat ze zelf invloed hebben op hun toekomst. Ook de tijdsduur is niet naar voren gekomen in de vragenlijsten, omdat dit erg moeilijk is. Je kunt de jongeren niet vragen of ze ook veranderd zouden zijn wanneer het project bijvoorbeeld 20 weken zou duren.

5.4 Mate van effectiviteit

Nu het duidelijk is welke succesfactoren terug zijn te vinden bij het project “Scoren door Scholing” kan het effectiviteitsvraagstuk worden bekeken. In het geval van het project “Scoren door Scholing” hebben we gezien dat het oorspronkelijk opgestelde beleid niet is uitgevoerd. De grondvorm is wel gebruikt, maar de uitwerking is aangepast aan het soort jongeren. In eerste instantie is er geen sprake van effectiviteit. De opgestelde beleidstheorie met doelen en middelen leidt niet tot het gewenste resultaat. Bij het project is geen sprake van effectiviteit, omdat we te maken hebben met een falende beleidstheorie. Er kan niet worden gezegd dat er sprake is van een falende beleidsuitvoering, omdat het geschreven beleid niet is uitgevoerd.

Toch denk ik niet dat we moeten concluderen dat er geen sprake is van effectiviteit van het project. De vooraf opgestelde beleidstheorie bleek niet te werken, maar dit is door de docenten snel opgemerkt. Zij hebben een soort van beleid, met doelen en middelen, opgesteld. Hierbij moet worden opgemerkt dat dit beleid voornamelijk bestaat uit het beschrijven van het programma. Welke middelen gaan we gebruiken om de jongeren te begeleiden naar school, werk of hulpverlening. Hierbij moet worden gezegd dat dit werkplan door tijdsgebrek heel beperkt is gehouden. In de praktijk wordt er voornamelijk gewerkt op basis van ervaringskennis. Ik denk dat op deze manier een nieuwe beleidstheorie is gereconstrueerd, die wel blijkt te werken. In bovenstaande conclusie is immers aangegeven dat we te maken hebben met een succesvol project. Maar hoe kunnen we nu aannemen dat het succes van het project is toe te wijzen aan het uitgevoerde beleid? Om hier een antwoord op te geven moet er gebruik worden gemaakt van de eerder beschreven literatuur. De beschreven succesfactoren zijn in de literatuur gevonden. Dit houdt in dat de gevonden causale relaties door wetenschappers zijn geaccepteerd. Er kan worden aangenomen dat de succesfactoren leiden tot een succesvol project. De plausibiliteit van deze factoren is bewezen en daarom kunnen we aannemen dat deze factoren leiden tot succes. We kunnen op dit punt concluderen dat het grootste gedeelte van de succesfactoren terug zijn te vinden bij het project. Alleen op het gebied van registratie, duurzaam contact en de relatie met FC Twente kan er nog verbetering plaatsvinden. Op basis van de literatuur neem ik aan dat het gevonden succes daadwerkelijk wordt verklaard door het uitgevoerde beleid. De opgestelde basisredenering, als het project “Scoren door Scholing” meerdere succesfactoren bezit, dan is de kans groot dat er sprake is van een succesvol project (resultaat behaald door het gevoerde beleid), kan dan ook worden aangenomen. De meeste succesfactoren zijn immers terug te vinden bij het project. De tweede basisredenering, wanneer het project haar activiteiten richt op een gedragsverandering, dan is de kans groot dat de resultaten zijn toe te wijzen aan het gevoerde beleid, kan ook worden aangenomen. Hoewel er twijfel bestaat of er daadwerkelijk sprake is van een gedragsverandering, kunnen we wel concluderen dat er door het project activiteiten worden ondernomen om een gedragsverandering te stimuleren. De resultaten op het gebied van duurzame uitstroom zijn dan ook toe te wijzen aan het gevoerde beleid. De laatste redenering, als er sprake is

van klanttevredenheid, dan kan dit bijdragen aan een succesvolle (duurzame) uitstroom, kan ook worden aangenomen. We hebben geconcludeerd dat er sprake is van klanttevredenheid. Er kan dan ook worden aangenomen dat de klanttevredenheid een bijdrage levert aan de uitstroom en de duurzaamheid van de uitstroom.

Er kan slechts in geringe mate sprake zijn van andere factoren die de doelbereiking beïnvloeden. Zo spelen de docenten een belangrijke rol bij de doelbereiking. Zij zijn enorm enthousiast en hebben veel kennis op het gebied van probleemjongeren. De vraag is dan ook of het project net zo succesvol zal zijn met andere docenten. Dit is een vraag die nu niet beantwoord kan worden. Bij elk beleid zijn er beleidsuitvoerders, die ieder op hun eigen manier werken. De rol van de beleidsuitvoerder is belangrijk, maar moet bij de bepaling van de effectiviteit niet worden meegenomen.

De stelling van Pawson & Tilly (1998) *“what works for whom in which circumstances”* (82,83) is in dit geval belangrijk. Er is geen sprake van een zuiver wetenschappelijk experiment, maar misschien is de methode van Pawson & Tilly in dit geval wel beter. Er kan worden geconcludeerd dat de aanpak van het project “Scoren door Scholing” werkt in deze omstandigheden en voor deze jongeren. Er kan niet worden geconcludeerd dat dit project bij een andere voetbalclub tot hetzelfde resultaat zal leiden.

In tweede instantie concludeer ik dat er sprake is van effectiviteit op het gebied van uitstroom naar school en werk. Het gevoerde beleid heeft ervoor gezorgd dat het doel van het project: *“Door uit te gaan van de aantrekkingskracht van een voetbalomgeving worden risicjongeren tot leren en sociale activering bewogen, met als resultaat de schoolloopbaan voortzetten, weer naar school gaan of een arbeidsplaats vinden”* (van den Berg & Kuijs, 2005:3), is bereikt.

6. Conclusie

In dit evaluatieonderzoek naar het project “Scoren door Scholing” heb ik geprobeerd de mate van succes te bepalen. De probleemstelling was: *In welke mate is het project “Scoren door Scholing” een succes (op het gebied van uitstroom, duurzaamheid van de uitstroom en klanttevredenheid) en waardoor wordt de mate van succes verklaard?*

De beleidsuitvoering is niet volledig volgens het opgestelde beleidsplan gegaan. Dit plan bleek allemaal theoretische concepten te bevatten die in de praktijk niet werkzaam zijn. Dit plan is dan ook snel aan de kant gelegd en er is door de docenten zelf een plan opgesteld. Dit plan is in grondvorm gelijk aan het oorspronkelijke plan, maar verschilt op het gebied van de uitvoering. Deze verandering kan verklaard worden door de verandering van doelgroep. Er komen steeds meer probleemjongeren bij het project terecht en daardoor moet de aanpak continu worden veranderd. Het belangrijkste verschil is te vinden in de omschrijving van het doel. Waar werd gedacht dat de omgeving van FC Twente motiverend zou werken, blijkt dat in de werkelijkheid niet het geval te zijn. Iedere omgeving, anders dan school, kan zorgen voor motivatie.

Op het gebied van uitstroom is gevonden dat 43 van de 49 respondenten uitstroomt naar school of werk. De overige 6 jongeren vallen niet onder de categorie uitvallers, maar beginnen bijvoorbeeld in september weer met school. Uit een onderzoek (Eimers,2003), uitgevoerd onder 10 begeleidingstrajecten, is gebleken dat 70% van de jongeren succesvol uitstromen. De overige 30% zijn niet allemaal afhakers. Hier zitten ook jongeren bij die tijdens het project al weer naar school of

werk gaan. Wel worden er een aantal problemen waargenomen. Scholen gaan zelf steeds meer aan preventie doen en daardoor komen vrijwel alleen de echt moeilijke jongeren nog bij projecten terecht. Deze jongeren hebben vaak moeite om een opleiding af te maken en daardoor wordt de lagere uitstroom dan ook verklaard. Een ander probleem is de opzet van de meeste projecten. In vrijwel alle gevallen gaat het om kleinschalige projecten in een vertrouwde omgeving. Voor de jongeren is het dan ook lastig om na het project op een grote school zijn/haar draai te vinden. Deze problemen kunnen ook bij het project "Scoren door Scholing" worden waargenomen.

Bij het project "Scoren door Scholing" is het opvallend dat er geen jongeren uitstromen naar de hulpverlening, terwijl de docenten aangeven dat steeds meer jongeren daar terecht komen. Het kan zijn dat deze jongeren de vragenlijst niet hebben gevuld. Een andere verklaring kan liggen in het feit dat deze jongeren parttime naar de hulpverlening gaan en zodoende aangeven uit te zijn gestroomd naar school of werk. Op het gebied van de uitstroomcijfers kunnen we dan ook spreken van een succes. Op het gebied van de duurzaamheid van de uitstroom is gevonden dat 88% van de respondenten op dit moment nog steeds naar school of werk gaat. Dit is een hoog percentage en op basis hiervan kunnen we dan ook spreken van een succesvolle duurzame uitstroom. Tot slot kunnen er conclusies worden getrokken op het gebied van klanttevredenheid. Aan de beoordeling van de jongeren blijkt dat ze erg tevreden zijn. Ze beoordelen het project met een 8.3. Er kan worden geconcludeerd dat we te maken hebben met een succesvol project, maar is dit succes toe te wijzen aan het gevoerde beleid. Om daar een antwoord op te kunnen geven is gekeken naar de gevonden succesfactoren in de literatuur.

Een algemene conclusie is dat het grootste gedeelte van de gevonden succesfactoren zijn terug te vinden bij het project. Op het gebied van registratie en monitoring en duurzaam contact ligt er een aandachtspunt voor de actoren van het project. Voornamelijk de registratie laat te wensen over. Door tijdsgebrek wordt niet al de noodzakelijke informatie vastgelegd. Het duurzame contact is minder van belang, omdat de uiteindelijke uitstroom verantwoordelijkheid bij de externe begeleider ligt.

Ik heb aangegeven dat er geen sprake van succes kan zijn wanneer er geen sprake is van een gedragsverandering. Uit de resultaten kan niet met zekerheid worden vastgesteld dat we te maken hebben met een gedragsverandering. Uit de antwoorden op de vragen in de vragenlijsten blijkt dat de jongeren wel verandert zijn, maar een daadwerkelijke gedragsverandering kan moeilijk worden waargenomen. Je kan immers niet in het hoofd van een jongere kijken. Het kan voorkomen dat er sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven. Op het gebied van klanttevredenheid zijn een aantal stellingen voorgelegd aan de jongeren. Uit de antwoorden hierop blijkt dat factoren als project omgeving, bemensing en methodiek als succesvol worden gezien. De tijdsduur en de omgeving van FC Twente blijken geen rol te spelen. De opgestelde basisredeneringen kunnen allemaal worden aangenomen:

- Als het project "Scoren door Scholing" meerdere succesfactoren bezit, dan is de kans groot dat er sprake is van een succesvol project (resultaat behaald door het gevoerde beleid)
- Wanneer het project haar activiteiten richt op een gedragsverandering, dan is de kans groot dat de resultaten zijn toe te wijzen aan het gevoerde beleid

- Als er sprake is van klanttevredenheid, dan kan dit bijdragen aan een succesvolle (duurzame) uitstroom

De aanname van de opgestelde basisredenering in combinatie met de gevonden succesfactoren leiden tot de volgende conclusie: er is sprake van effectiviteit, omdat het uitgevoerde beleid heeft geleid tot doelbereiking. Er zijn geen andere verklarende factoren voor het bereiken van dit doel. Deze effectiviteit is gevonden door gebruik te maken van gevonden succesfactoren in de literatuur. We kunnen dan ook concluderen dat de inzet van deze middelen in deze specifieke situatie leidt tot een succes. Pawson & Tilly (1998) omschrijven dit als het optreden van succes in bepaalde omstandigheden. De jongere interpreteert de behandeling op een dusdanige manier dat het een tot een succes leidt. Het kan zo zijn dat deze aanpak in een andere situatie niet tot hetzelfde resultaat zal leiden. Het is belangrijk om te concluderen dat de aanpak van het project "Scoren door Scholing" succesvol is in deze specifieke omgeving. Bij volgende projecten moet er dan ook goed worden gekeken naar de opzet. Is het belangrijk om de link met de voetbalclub te houden of kan het doel ook op een andere manier worden bereikt. De meeste jongeren zeggen geen verbondenheid te voelen met FC Twente en de vraag is dan ook of deze aanpak nuttig is. Ik denk dat het wel goed is om de link met een voetbalclub te houden, omdat zij heel graag mee willen werken op maatschappelijk gebied en dit zorgt wel voor de nodige publiciteit. Wel denk ik dat de rol van de voetbalclub niet moet worden overschat. De aandacht moet zich richten op het project en niet op de voetbalclub.

7. Literatuurlijst

Boeken/artikelen:

- Berg, van den, A, Kuijs, J. (2005), Plan van aanpak project "Scoren door Scholing" een alternatief beroepskeuzeprogramma i.s.m. FC Twente, Hengelo
- Bressers, J.Th.A. en Hoogerwerf, A. (1995). *Beleidsvaluatie*. Samsom H.D. Tjeenk Willink, Alphen aan den Rijn.
- Broeze, L. (2007) *Scoren met samenwerking: een onderzoek naar de samenwerking tussen deelnemende organisaties binnen het project Adoptiewijk FC Twente* (masterthesis). Universiteit Twente, elektronische publicatie.
- Dijkstra, W, Smit, J.H. (1999), *Onderzoek met vragenlijsten: een praktische handleiding*, VU Uitgeverij, Amsterdam
- Eimers, T, Derriks, M, van Tilborg, L, e.a. (2003), "*Kans van slagen, een verdiepende studie naar het rendement van vsv-trajecten en begeleidingsmodellen*", Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, SCO Kohnstamm Intsituu, Sardes
- Eimers, T, Bekhuis, H (2006), *Vroeg is nog niet voortijdig: naar een nieuwe beleidstheorie voortijdig schoolverlaten*, Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen
- Geurts, P. A. Th. M. (1999). *Van probleem naar onderzoek: een praktische handleiding met COO-cursus*. Coutinho, Bussum.
- Görts, C.A., Jonkers, R (2000), *Verkenning determinanten van huishoudelijk energiegebruik in het bijzonder van huishoudelijk apparaten*, ResCon Research & Consultancy, Haarlem
- Huizing, E. (2004), *Inleiding SPSS 12.0*, Academic Service, Den Haag
- Hoogeveen, R. (2007), *Samen op weg naar minder voortijdige schoolverlaters: een onderzoek naar de samenwerking van actoren in de regio Holland Rijnland*, Afstudeerscriptie, Erasmus Universiteit Rotterdam
- Klaver, J., Medissen, J.W.M. en Odé, A.W.M. (2005). *Etnische Minderheden op de arbeidsmarkt: beelden en feiten, belemmeringen en oplossingen*. Regioplan, Amsterdam.
- MacDonald, Paul K (2003), *Useful Fiction or Miracle Maker: The Competing Epistemological Foundations of Rational Choice Theory*, The American Political Science Review, vol 97, no 4, pagina 551-565
- Moerman, M. (2007). *Effectenevaluatie Scoren in de Wijk: Een methode voor het evalueren van de algemeen beoogde effecten en de projectspecifieke effecten van Scoren in de Wijk*. Universiteit Twente, elektronische publicatie.
- Pawson, R, Tilly, N (1998), *Caring Communities, Paradigm Polemics, Design Debates*, Evaluation, vol 4, pagina 73-90
- RMC effectrapportages gemeente Hengelo 2005, 2006, 2007
- Rosenthal, B.S. (1998), *Non-school correlates of dropouts: An integrative review of the literature*, Children and Youth Services Review, 20 (5), pagina 413-433
- Rumberger, R.W. (1987), *Dropping Out of Middle School, a multilevel analysis of students and schools*, American Educational Research Journal, 32 (3), pagina 583-625

Sharp, C, Chamberlain, T, a.o. (2007), *Playing for success: an evaluation of its longterm impact*, National foundation for educational research,

Shadish, W.R., Cook, T.D., en Campbell, D.T. (2002) *Experimental and quasi-experimental designs for generalized causal inference*. Houghton Mifflin, Boston, Massachusetts.

Stouten, J. (2005), *Reïntegratie In Balans, een onderzoek naar succes- en faalfactoren van het reïntegratietraject In Balans*, Afstudeerscriptie, Erasmus Universiteit Rotterdam

Wijk, van, J.B. (2005), *Voorkomen van voortijdig schoolverlaten: de noodzaak van differentiatie en decentralisatie in het voortijdig schoolverlaten beleid*, Kenniscentrum D66, Den Haag

Internetpagina's:

www.scorenindewijk.nl (bezoekt op 19 juni 2008)

www.afes.gov.uk/playingforsucces (bezoekt op 25 maart 2008)

www.jeugdwerkloosheid.nl (bezoekt op 16 mei 2008)

www.sco-kohnstamminstituut.uva.nl (bezoekt op 20 maart 2008)

www.voortijdigschoolverlaten.nl (bezoekt op 26 mei 2008)

www.leerplicht.net (bezoekt op 25 juli 2008)

Bijlage 1: Reflectieverslag

Dit reflectieverslag is bedoeld als analyse van het professioneel functioneren tijdens de voorbereiding en de uitvoering van mijn bacheloropdracht. Bij het professioneel functioneren gaat het om projectmanagement, zelfstandigheid, functioneel gebruik van hulpbronnen, samenwerking in de praktijk/onderzoeksomgeving en het reflectievermogen. Deze punten zal ik in dit verslag afzonderlijk behandelen.

Bij de voorbereiding van mijn bacheloropdracht heb ik voor mijzelf een aantal leerdoelen opgesteld:

- 1) Het zelfstandig uitvoeren van een onderzoek
- 2) Zo snel mogelijk contact proberen te leggen met medewerkers van “Scoren in de Wijk” en “Scoren door Scholing”
- 3) Vooraf planning maken en deze uitvoeren

Deze leerdoelen zal in de loop van het verslag behandelen bij het bespreken van de verschillende onderdelen van het professioneel handelen.

Projectmanagement

Bij het projectmanagement gaat het om alle randvoorwaarden van het project. Het opstellen van een planning en het bewaken daarvan, maar ook de afstemming naar opdrachtgever/begeleider. Aan het begin van de voorbereidingsfase heb ik vrijwel direct een planning opgesteld. Dit leek mij een realistische planning gezien mijn beschikbare tijd en de benodigde tijd voor de verschillende onderdelen. Mijn planning was dan ook om voor de zomer klaar te zijn met mijn bacheloropdracht. Al snel kwam ik erachter dat mijn planning niet werkte. Aan het begin van mijn opdracht heeft het lang geduurd voordat er vanuit het project de juiste informatie beschikbaar was. In eerste instantie leek het erop dat er vrijwel geen informatie beschikbaar was. Door deze vertraging was het moeilijk een onderzoeksvoorstel te maken. Daar wil je namelijk de gebruikte onderzoeksmethode uitwerken, maar zonder informatie is dat lastig. Daarnaast heeft het vinden van de juiste literatuur ook langer geduurd dan verwacht. Ik heb moeite gehad met het vinden van relevante literatuur. Het project richt zich op de terugkeer van probleemjongeren naar school en werk. Op beide gebieden moest dan ook literatuur worden gevonden. Een ander probleem is de term voortijdige schoolverlaters; deze zoekterm zorgde voor veel informatie op het gebied van preventie. Preventie is op dit moment ook een speerpunt van de overheid en het is dan ook logisch dat daar veel literatuur over te vinden was. Maar het project “Scoren door Scholing” grijpt pas in wanneer een jongere de school al heeft verlaten. Ik moet dan ook concluderen dat de moeilijke start heeft geleid tot een vertraging. Ook vond ik het vervelend dat het project met drie personen moest worden uitgevoerd. In principe deden we alle drie ons eigen onderdeel, maar voor de afspraken waren we wel afhankelijk van elkaar. Dit heeft ervoor gezorgd dat ik niet altijd verder kon met mijn opdracht, omdat ik moest wachten op een bijeenkomst om daar een onderdeel te bespreken. Hierbij moet ik wel opmerken dat ik zelf natuurlijk ook vaker dingen op de werkplaats had kunnen zetten voor commentaar. Deze vertraging is dus deels aan mij zelf te wijten en deels aan de opzet van het onderzoek. Met dit punt kom ik dan aan bij afstemming met de begeleiders. Ik ben tevreden over de samenwerking. Wanneer er iets werd ingeleverd werd er altijd

serieus naar gekeken en werd er nuttig commentaar gegeven. Ik heb het idee gekregen dat de begeleiders er serieus mee bezig zijn geweest. Wel duurde het soms lang voordat er een nieuwe bijeenkomst kon worden gepland, waarschijnlijk door de drukte van de begeleiders zelf. Naast dit punt ben ik erg tevreden over de samenwerking.

Tot slot kan er nog worden gekeken naar de samenwerking met de opdrachtgever. In mijn geval de medewerkers van "Scoren door Scholing" en "Scoren in de Wijk". De medewerkers van "Scoren in de Wijk" zagen het belang van de evaluatie in en waren dan ook bereid te helpen bij de informatievoorziening. Er kon altijd even een belletje worden gedaan als iets niet duidelijk was. Ik heb het idee gekregen dat de medewerkers (docenten) van "Scoren in de Wijk" het nu van het onderzoek niet helemaal inzagen. Ze wilden wel geïnterviewd worden en informatie verstrekken. Ze vonden het project zelf een groot succes en daar werd dan ook steeds vanuit gegaan. Ik denk dat het tijdsgebrek van de docenten ook een grote rol speelt. Ze hebben het druk genoeg met hun eigen taken.

Ik kan dan ook concluderen dat mijn leerdoel planning niet is bereikt. En ook het snelle contact met de medewerkers is niet helemaal uit de verf gekomen. Verdere samenwerking met begeleiders en project is wel goed verlopen.

Zelfstandigheid

Zelfstandigheid is een van de leerdoelen die ik zelf heb opgesteld, maar ook een van de belangrijkste doelen van de bacheloropdracht. Tijdens je studie doe je wel een aantal projecten, maar die worden altijd samen met andere gedaan. Bij deze opdracht was je op jezelf aangewezen. Dit is me goed bevallen. Op deze manier heb ik de mogelijkheid gehad zelf literatuur, onderzoeksopzet, etc. te bepalen. Ook ben je zelf verantwoordelijk voor het vasthouden aan je planning. Op dit punt had ik strenger moet zijn. Het nadeel van een interne opdracht is dat je niet verplicht wordt er elke dag mee aan de slag te gaan. Wanneer je bij een bedrijf bent dan moet je daar gewoon elke dag zijn. Ik heb geprobeerd elke dag in de bibliotheek te gaan werken, maar dit was soms lastig. Dit is dan ook zeker een aandachtspunt voor mijn master afstudeeropdracht.

Hulpbronnen

Mijn hulpbronnen bestaan uit de gevonden literatuur, informatie van het project en de opgestelde vragenlijsten. Zoals eerder aangegeven heb ik moeite gehad met het vinden van de juiste literatuur. Hier zal ik dan ook niet verder op ingaan. De informatie vanuit het project was nuttig, omdat ik aan de ene kant inzicht kreeg in het beleid en aan de andere kant inzicht kreeg in de verschillende deelnemers. De deelnemersgegevens heb ik gebruikt om een doelgroep te bepalen voor mijn opgestelde vragenlijsten. Ik heb zelf een drietal vragenlijsten opgesteld. Deze heb ik opgesteld aan de hand van kenmerken uit de literatuur in combinatie met een boek over vragenlijsten. Ik denk dat er in geslaagd ben om een drietal goede vragenlijsten op te stellen. Er bleek tijdens het invullen vrijwel geen onduidelijkheden te bestaan. Wel was het lastig dat ik drie verschillende vragenlijsten had en de resultaten op verschillende manieren (papier, post, online) heb verkregen. Ik heb wel geprobeerd de vragen zoveel mogelijk gelijk te houden, maar dit was niet altijd mogelijk. Bij de invoer in SPSS heb ik de antwoorden moeten herstructureren wat voor extra werk heeft gezorgd. Wel denk ik dat dit

noodzakelijk was, omdat er geen andere manier was om resultaten te verkrijgen. De vragenlijst per post heeft bijvoorbeeld maar voor 7 respondenten gezorgd en op basis daarvan kunnen natuurlijk geen conclusies worden getrokken.

Samenwerking in de praktijk/onderzoeksomgeving

Ik vind dat de samenwerking in de praktijk goed is verlopen. Ik heb de benodigde informatie van de organisatie verkregen. Een aantal kleine problemen heb ik al eerder aangegeven en deze ga ik hier dan ook niet verder behandelen. Misschien had ik er zelf nog meer achter aan kunnen zitten om een gesprek te krijgen met de projectleider van "Scoren door Scholing". Ik heb deze persoon een aantal keer aan de lijn gehad en werd dan steeds doorverwezen naar een van de docenten. Ik kreeg dan ook het idee dat hij niet stond te springen op een evaluatie. Daardoor raakte ik gedemotiveerd om hem nogmaals te benaderen voor een interview. In een volgend onderzoek zou ik hier toch sneller/vaker achter aan moeten gaan.

Reflectievermogen

Het is voor mij lange tijd onduidelijk geweest hoe ik mijn verslag moest structureren. Ik vond het lastig om alle informatie in een goede structuur weer te geven. Dit is dan ook van mijn belangrijkste commentaren geweest. Bij het inleveren van het conceptverslag was ik er van overtuigd dat ik de juiste structuur had gevonden, maar dit bleek toch niet zo te zijn. De kritiek van de begeleiders was waar en op dit punt heb ik mijn verslag dan ook moeten aanpassen. De rest van de commentaren van de begeleiders heb ik altijd goed meegenomen. Na een bijeenkomst maakte ik een reflectie van mijn verslag en paste dit waar nodig aan. Ik heb hierbij niet klakkeloos alle commentaar opgenomen, omdat ik soms overtuigd was van mijn eigen gelijk. Ik vind dat ik daarmee mijn eigen standpunten heb verdedigd. In een volgend onderzoek wil ik vooraf mijn standpunten duidelijker hebben. Vanaf het begin wil ik de structuur en onderzoeksopzet helder hebben. Van daaruit kan er dan gericht worden gezocht naar literatuur en kan er een eigen mening worden gevormd. Omdat het bij mijn bacheloropdracht soms te onduidelijks was, werd het moeilijk om standpunten te verdedigen. Concluderend kan ik zeggen dat ik mijn bacheloropdracht met plezier heb uitgevoerd, maar dat ik wel tegen een aantal problemen ben aangelopen. De belangrijkste zijn:

- Het gebrek aan structuur (waardoor andere problemen ontstaan)
- Het niet (kunnen) uitvoeren van de planning

In een volgend onderzoek wil ik dan ook proberen om deze zwaktes eruit te halen. Met name het hebben van een duidelijke structuur ga ik als eens van de belangrijkste leerdoelen stellen tijdens mijn master opdracht. Daarnaast wil ik ook duidelijkere standpunten hebben en die goed kunnen verdedigen. Ook dit hangt weer samen met de structuur.

Ik denk dat veel vaardigheden uit de bachelor naar voren zijn gekomen. Op het gebied van het opzetten van een onderzoek, maar ook op het gebied van beleidsanalyse. Bij mijn master opdracht wil ik proberen deze vaardigheden verder te ontwikkelen.

Bijlage 2: Vragenlijsten

Vragenlijst

Gedragverandering

Hieronder staan een aantal vragen over het project "Scoren door Scholing".

Je mag bij elke vraag 1 antwoord geven!

Ik ben een man vrouw

Ik ben jaar

Eerst een paar vragen over de tijd voordat je met "Scoren door Scholing begon:

	Ja	Nee
Ging je toen meestal met plezier naar school?		
Had je veel vrienden op school?		
Zijn veel van je vrienden gestopt met school?		
Vonden je ouders het belangrijk dat je school afmaakte?		

Hoe vaak per week doe je iets samen met vrienden?

- 1 of 2 keer in de week
- 3 of 4 keer in de week
- 5 of 6 keer in de week
- Iedere dag

Ik kan mezelf zijn bij mijn vrienden?

Ja

Nee

Toekomst

Wat ga je na dit project doen?

- ik ga naar school
- ik ga aan het werk
- ik ga naar de hulpverlening
- anders, namelijk.....

Ik denk dat ik over een jaar bezig ben met:

- school
- werk
- hulpverlening
- anders, namelijk.....

	Eens	Oneens
Door "Scoren door Scholing" heb ik betere kansen voor de toekomst gekregen		
Zonder "Scoren door Scholing" zou ik ook een goede toekomst hebben		
Ik kon in mijn eigen tempo werken aan mijn toekomst		
Ik kon met Martin en Alice praten over mijn problemen		
Martin en Alice waren te makkelijk als je niet op kwam dagen		
Martin en Alice hebben mij laten zien dat ik de regisseur van mijn eigen leven ben		
Bij "Scoren door Scholing" voelde ik mij thuis in de groep		

Kun je met een rapportcijfer aangeven hoe tevreden je bent over het project?

Omgeving

Hoe woon je?

- ik woon alleen
- ik woon samen met vriend/vriendin of ben
getrouwd
- ik woon bij mijn vader/moeder (of pleegouders)

Zijn er bij jou thuis problemen?

- Ja, problemen met geld en schulden
- Ja, problemen met alcohol of drugs
- Ja, ziekte
- Ja, andere problemen, namelijk....
- Nee, geen problemen

Heb jezelf ook problemen?

- Ja, problemen met geld en schulden
- Ja, problemen met alcohol of drugs
- Ja, ziekte
- Ja, andere problemen, namelijk....
- Nee, geen problemen

Als ik over mijn problemen wil praten, dan ga ik naar:

- Ouders
- Vrienden
- andere familieleden
- ik praat niet over mijn problemen
- anders, namelijk

Heb je nog vragen of opmerkingen?

.....

Hallo,

Een tijdje geleden heb je deelgenomen aan het project "Scoren door Scholing". Nu ben ik op dit moment bezig met een onderzoek naar het project en daar heb ik je hulp bij nodig! Je helpt hiermee niet alleen mij maar ook FC Twente en Martin en Alice. Ik wil je vragen om een korte vragenlijst in te vullen over het project.

Je kunt de vragenlijst op twee manieren invullen:

1) Via internet:

Daarvoor moet je de volgende link intypen:

http://www.quaestio.com/utwente/quaestio.php?gst=BBT_SDS

De vragenlijst opent vanzelf en het kost maar een paar minuten. Wanneer je aan het einde van de vragenlijst je emailadres invult, maak je kans op een van de prijzen.

2) Via de post:

Hiervoor kan je de meegestuurde vragenlijst invullen. Deze vragenlijst mag je terugsturen naar:

Paulien Jonkman
Oldenzaalsestraat 157
7523 AA Enschede

Ook hiermee maak je kans op een van de prijzen.

Alvast bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Groeten,
Paulien Jonkman

Voor vragen of opmerkingen, mag je me altijd mailen p.jonkman@student.utwente.nl

Vragenlijst Duurzaamheid

Hieronder staat een aantal vragen over het project "Scoren door Scholing".

Je mag bij elke vraag 1 antwoord geven!

1. Na "Scoren door Scholing" ben ik:

- naar school gegaan
- aan het werk gegaan
- naar jeugdzorg gegaan
- Anders, namelijk...

2. Op dit moment ga ik naar:

- school (ga door naar vraag 3)
- werk (ga door naar vraag 4)
- jeugdzorg (ga door naar vraag 5)
- anders, namelijk... (ga door naar vraag 6)

3. Denk je dat je over 5 jaar nog steeds
aan het werk
bent?

ja nee (Ga door naar vraag 6)

4. Denk je dat het diploma gaat halen?

ja nee (Ga door naar vraag 6)

5. Denk je dat je over een jaar weer
naar school gaat of werkt?

ja nee (Ga door naar vraag 6)

6.	Eens	Oneens
Door "Scoren door Scholing" heb ik betere kansen voor de toekomst gekregen		
Zonder "Scoren door Scholing" zou ik ook een goede toekomst hebben		
Ik kon in mijn eigen tempo werken aan mijn toekomst		
Ik kon met Martin en Alice praten over mijn problemen		
Martin en Alice waren te makkelijk als je niet op kwam dagen		
Martin en Alice hebben mij laten zien dat ik de regisseur van mijn eigen leven ben		
Bij "Scoren door Scholing" voelde ik mij thuis in de groep		

7. Kun je met een rapportcijfer aangeven hoe tevreden je bent over het project?

8. In welk jaar heb je deelgenomen aan het project?

2005 2006 2007 2008

9. In welk jaar ben je geboren

.....

10. Ik ben een

man vrouw

11. In welk land ben je geboren?

.....

12. In welk land is je vader geboren?

.....

13. In welk land is je moeder
geboren?

.....

Om kans te maken op een van de prijzen kan je hier je emailadres invullen:

.....

Bedankt voor het invullen! Vergeet niet de vragenlijst terug te sturen in de envelop!

Bijlage 3: interviews

Interview Alice ter Brugge en Martin van den Berg (docenten)

Algemeen

Allereerst wil ik u een aantal algemene (persoonlijke) vragen stellen

1. Sinds wanneer bent u bij dit project betrokken?
Beide docenten zijn sinds het begin (2005) betrokken bij het project.
2. Hoe bent u bij dit project terecht gekomen?
Beide docenten zijn via het ROC benadert om docent te worden bij het project. Dit heeft mede te maken met de achtergrond. Beide hebben ervaring in het werken met probleemjongeren.
3. Wat is u achtergrond, qua opleiding?
Alice heeft eerste de PABO – speciaal onderwijs gedaan en heeft zich daarna via cursussen verder verdiept in het vak.
Martin heeft maatschappelijk werk en dienstverlening gestuurd. Na zijn studie heeft hij veel gewerkt met probleemjongeren.

Beleidsuitvoering

Ik wil met dit interview voornamelijk te weten komen op welke wijze het beleid is uitgevoerd.

4. Hebt u voordat u begon met werken het beleidsplan doorgelezen?
 - o Ja -> ga door naar vraag 6
 - o **Nee -> ga door naar vraag 5 (is er gebruik gemaakt van andere stukken?)**
5. Waarom hebt u het beleidsplan niet doorgelezen?
Het opgestelde beleidsplan was nauwelijks toepasbaar. Er stond een heel groot stuk in over theorie, maar dit zou in de praktijk niet werken. De docenten hadden een eigen idee over de beste manier van werken en daarom hebben ze het grootste gedeelte van het beleidsplan dan ook zelf ontwikkeld.
6. Denkt u dat het beleidsplan een goede leidraad is bij het begeleiden van de jongeren?
n.v.t.
7. Is er voldoende ruimte voor eigen ideeën/wensen?
n.v.t.
8. Via welke kanalen komen de jongeren bij jullie terecht?
 - o RMC
 - o Scholen (ROC)
 - o Eigenlijk komen de jongeren via alle mogelijke instanties bij het project terecht (maatschappelijk werk, jeugdreclassering). Alle zorginstellingen dragen wel deelnemers aan.

Er bestaan twee groepen schoolverlaters: allereerst jongeren die een aantal risicofactoren bezitten en daardoor een verhoogde kans hebben de school te verlaten. Ten tweede jongeren die deze factoren niet bezitten, maar toch de school verlaten. Bij deze jongeren gaat het vaak om een bewuste keuze, omdat ze in zekere mate teleurgesteld zijn in de school.

9. Welke categorie jongeren komt voornamelijk in het project terecht?
 - o **Categorie 1: jongeren met risicofactoren**
Bijna 100 % van de jongeren valt in deze categorie. Het project is veel meer in de richting van diagnosticeren gegaan. Eerst was het voornamelijk een project om de jongeren een beroep te laten kiezen, maar de nadruk ligt nu veel meer op de problemen van de jongeren.
10. Wat is volgens u de doelgroep van het project?
 - Jongeren in de leeftijd van 15 tot 23 jaar die grote moeite hebben een beroepsopleiding met een diploma af te ronden, zowel op het vmbo als het mbo. Zij dreigen het onderwijs te verlaten en hebben geen duidelijk beeld van hun eventuele beroepsloopbaan. Zij krijgen voor het merendeel

al extra begeleiding door de studentendienstverlening (servicecentra, traject- en adviesbureau, decanen).

• Daarnaast komen de daadwerkelijke voortijdige schoolverlaters in aanmerking, met name uit de niveaus 1 en 2, die niet in het bezit zijn van een startkwalificatie op MBO-niveau 2. Het onderwijs heeft deze jongeren aan de gemeentelijke regionale meld- en coördinatiecentra (RMC) voor verdere begeleiding overgedragen.

Wel komen er steeds meer probleemjongeren bij.

11. Behoren alle jongeren tot deze doelgroep of nemen er ook anderen deel aan het project? De docenten zijn van mening dat alle jongeren in de doelgroep vallen. Dit komt ook omdat de doelgroep steeds wordt aangepast. Wanneer de docenten denken dat ze een jongere kunnen helpen, dan wordt het programma dusdanig aangepast aan de omstandigheden. Er is sprake van een wisselende doelgroep.

12. Wanneer er jongeren meedoen die niet binnen de doelgroep vallen, brengt dit dan problemen met zich mee?

Er zijn eigenlijk geen problemen geweest, maar je bent de hele tijd aan het veranderen. Er bestaan op dit moment 2 programma's, omdat er jongeren zijn die niet op stage kunnen. Zij verblijven dan 10 weken in Hengelo. Het enige probleem is dus dat je steeds aan het aanpassen bent.

Intake

13. Wordt er een intake gehouden om jongeren te selecteren?

Er wordt alleen een intake gehouden om te bepalen wat de beste weg voor de jongere is. Er wordt gekeken naar de problemen en aan de hand daarvan wordt een programma opgesteld. Heel af en toe komt het voor dat een jongere teveel problemen heeft en eerst behandeld moet worden door jeugdhulpverlening. Deze jongeren worden dan niet toegelaten.

14. Krijgen jongeren uit de wijk Berflo Es voorrang bij de toelating?

Het is nog niet aan de orde geweest dat er meer aanmeldingen waren dan plaatsen. De voorrangsregel is dan ook nog niet gebruikt, maar wanneer het aan de orde is dan zullen de jongeren waarschijnlijk wel voorrang krijgen. Op dit moment komen de jongeren overal vandaan. Er is zelfs een deelnemer uit Winterswijk. Bij teveel aanmeldingen zullen jongeren uit de regio waarschijnlijk voorrang krijgen.

15. Is er sprake geweest van meer aanmeldingen dan mogelijkheden en plaatsen? Zo ja, naar vraag 15

Nee

16. Hoe is hiermee omgegaan?

Project

17. In het beleidsplan staat dat de docenten het lesmateriaal zelf opstellen, is dat in dit geval gebeurd?

Ja, de docenten hebben het lesprogramma zelf opgesteld naar hun eigen idee.

18. Is daarbij gebruik gemaakt van de kennis en ervaringen in Nijmegen?

Er is nauwelijks gebruik gemaakt van de kennis uit Nijmegen. Het programma is wel doorgelezen, maar zij richten zich op een andere groep. De nadruk ligt daar voornamelijk op de beroepskeuze en bij scoren door scholing is dat eigenlijk alleen een middel.

19. Hoe ziet dit lesprogramma eruit?

Programma van 10 weken:

Week 1/2: oriënterende gesprekken, beroepskeuzetests,

Week 3: voorbereiden op stage

Week 4/5: 1° stage

Week 6: evaluatie stage. Voorbereiden op 2° stage

Week 7/8: 2° stage

Week 9/10: afronden, presenteren, voorbereiden op traject na scoren door scholing

De jongeren die niet op stage kunnen, blijven in Hengelo komen. Zij komen 3 dagdelen per week terug. Er wordt dan meer de diepte in gegaan. De problemen worden nog verder aan het licht gebracht. Het traject bestaat voornamelijk uit praten.

Er is 3 keer per jaar een startgroep. De ervaring is dat direct na de zomervakantie de groep klein is, omdat er dan nog weinig uitvallers zijn. Daarna is de maximale groepsgrootte 12, omdat er maar 12 computers zijn. Soms wordt hier een uitzondering op gemaakt, de maximale grootte is dan 15.

Jongeren die op stage gaan komen in principe tijdens die weken niet in Hengelo, maar de ervaring laat zien dat de jongeren ook dan vaak langskomen. De jongeren werken bijvoorbeeld 's avonds en komen dan overdag in Hengelo. Vaak doen ze dit omdat er sprake is van een veilige omgeving waar de jongere zich op zijn gemak voelt. Hoewel dit niet de bedoeling is, mogen de jongeren toch komen.

21. Merkt u dat de sportomgeving een motiverende werking heeft op de jongeren?

De sportomgeving werkt motiverend, maar het kan net zo goed een andere omgeving zijn. Het gaat er om dat het geen schoolomgeving is, omdat de jongeren zich daar niet thuis voelen. Veel van de deelnemers heeft helemaal niks met voetbal en FC Twente en daar zal het dan ook niet leiden tot extra motivatie.

22. Wanneer jullie merken dat een jongere niet gemotiveerd is, wat wordt er dan gedaan?

Om een verandering plaats te laten vinden is het erg belangrijk dat de omgeving van de jongere ook verandert. Er vinden dan ook veel huisbezoeken plaats en de ouders worden uitgenodigd in het FBK stadion. De belemmeringen moeten aangepakt worden.

23. Wanneer een jongere weinig steun krijgt van familie, wat wordt er dan gedaan?

Zie 22

24. Wanneer een jongere niet komt bij een afspraak, wat wordt daar dan aan gedaan?

Martin heeft een bus en als een jongere niet komt, dan rijdt Martin daar langs met de bedoeling de jongere mee te nemen. Vooral in de 1^e week willen de jongeren nog wel eens niet op komen dagen. Het groepsgevoel is erg belangrijk. In de eerste week kennen de jongeren elkaar nog niet en zien ze de groep nog niet als een veilige omgeving. Na deze week is het groepsgevoel al groter en zullen de jongeren elkaar ook aanspreken op het gedrag.

25. Hoe vaak wordt er contact onderhouden met de externe begeleider van de jongere?

Het contact met de externe begeleider is erg belangrijk. Er wordt dan ook vaak gebeld. Alle veranderingen worden doorgegeven aan de begeleider.

26. Zijn er veel jongeren die tijdens het project uitvallen?

Er vallen vrijwel geen jongeren uit. Dit is op 1 hand te tellen. De paar jongeren die uitvallen hadden teveel problemen. Zo zit er op het moment iemand in de gevangenis waardoor hij het project niet kan afronden.

Samenwerking

27. Hoe is de samenwerking met FC Twente verlopen?

- a. Stageplaatsen
- b. Accommodatie
- c. Inzet voetballers

Eigenlijk kan er niet worden gesproken van samenwerking. Het bestuur van FC Twente staat wel achter het project en wil zich daar ook voor inzetten, maar de voetballers hebben er geen zin in. Zij zijn veel te druk met andere dingen. Sander Boschker komt wel af en toe langs, maar is daarbij niet erg gemotiveerd. De docenten moeten hem motiveren om een verhaal te vertellen.

Er mag weinig gebruik gemaakt worden van de faciliteiten van FC Twente. Zo is er een fitness ruimte. Het zou voor de jongeren ideaal zijn wanneer ze na de beroepskeuze test op de computer zich een uurtje kunnen uitleven. Heel af en toe mag er gebruik worden gemaakt van het voetbalveld.

FC Twente zorgt nauwelijks voor stageplaatsen. In het begin kwamen een aantal jongeren nog bij de beveiliging terecht, maar tegenwoordig worden vrijwel alle stageplaatsen door de docenten zelf geregeld.

28. Hoe is de samenwerking verlopen met de projectleider Edwin Kamp?
Deze samenwerking verloopt goed.

29. Hoe is de samenwerking verlopen met de medewerkers van "scoren in de wijk"?
Er is weinig contact met de medewerkers van scoren in de wijk. Dit komt vooral omdat het project los staat van scoren in de wijk. Af en toe is er een vergadering waar Drees Kroes bij aanwezig is. De docenten zijn dan ook tevreden over deze samenwerking.

Uitstroom

30. Wat zijn de verschillende uitstroommogelijkheden?
De uitstroommogelijkheden zijn zeer divers. In principe zijn de mogelijkheden school, werk of hulpverlening, maar in de praktijk komen de jongeren overal terecht. Dit komt vooral omdat er steeds meer probleemjongeren bij het project terecht komen.
Wel kan er gezegd worden dat het merendeel van de jongeren weer een opleiding gaat volgen. In het begin van het project stroomde bijna iedereen uit naar school.

31. Wat doen jullie na dat de jongeren zijn uitgestroomd?
De docenten vinden het erg belangrijk dat er na afronding van het project sprake is van een goede begeleiding. De jongeren moeten niet meteen in het diepe gegooid worden. Na afronding van het project is het de taak van de externe begeleider om de jongeren te leiden naar school of werk. Deze begeleider zal de jongere ook in de gaten blijven houden. Wel vindt er in de eerste paar weken overdracht plaats. Het is belangrijk dat de externe begeleider op de hoogte is van alle veranderingen.

Faciliteiten

32. Hoe tevreden zijn jullie over de ICT faciliteiten?
De ICT faciliteiten zijn goed. Er zijn voldoende computers voor het aantal deelnemers. Wel bevinden de snoeren zich in losse kasten waardoor het snel kapot gaat.
Een ander nadeel is het lokaal. Het lokaal heeft uitzicht op de atletiekbaan, dus er is altijd iets te beleven en dat werkt motiverend voor de jongeren. Maar het lokaal moet wel gehoord worden en dat betekent dat er ook andere mensen gebruik maken van de ruimte. Daardoor is het vaak een troep als je binnen komt en blijf je aan het opruimen.

33. Hebt u het idee dat uw taak voldoende duidelijk is?
☞ zo ja, onderstaande taken zijn weergegeven in het beleidsplan, worden deze allemaal uitgevoerd?

Deze is de begeleider/coach van de deelnemers in het project. Hij/zij zet de jongere aan tot het in eigen hand nemen van diens leerproces, begeleidt en stimuleert deze daarin en is de spil in het afstemmen met de beroepsopleidingen, servicecentra, Traject en Adviesbureau en RMC's.

De docent/stagebegeleider draagt zorg voor:

- *het in samenspraak met de jongere en diens externe begeleider uitzetten van de trajecten;*
- *de begeleiding en ondersteuning van de jongere daarin (in- door- en uitstroombegeleiding);*
- *de uitvoering van het beroepskeuzeprogramma;*
- *de afstemming met alle betrokkenen (informatieoverdracht, rapportage e.d.).*

De taken zoals hierboven beschreven worden ook zo uitgevoerd. Dit komt vooral omdat deze taken door de docenten zijn opgeschreven.

Een belangrijk aspect van de taakbeschrijving is dat er werk op maat geleverd moet worden. Voor iedere jongere moet er een traject op maat worden gemaakt. Dit vraagt veel flexibiliteit van de docenten. Op dit moment worden er twee nieuwe docenten ingewerkt. Dit gebeurt op basis van de kennis die de docenten hebben.

34. Is er sprake van voldoende personeel?
(in het beleidsplan staat dat er 2 docenten per groep zijn, is dat het geval?)

Er zijn 2 docenten per groep. Op dit moment staat er 2 fte voor. Dat betekent dus dat er twee docenten fulltime aan het werk zijn. In het begin was dit nog minder, maar in de praktijk komt het erop neer dat de docenten meer werken dan dat ze uitbetaald krijgen. Er wordt dan ook geprobeerd om meer uren te krijgen.

35. In hoeverre is er sprake van kwaliteitsbewaking?

Er is sprake van een continue bijstelling van het lesprogramma. Iedere groep verdient een andere aanpak en lesprogramma. Door deze continue bijstelling wordt de kwaliteit bewaakt.

36. Hoe lang kan het project nog doorgaan?

(de officiële termijn is al verlopen volgens het beleidsplan)

Het project is inmiddels een structureel programma geworden. Het blijft zich nog steeds uitbreiden, dus waarschijnlijk zal het een vast onderdeel van het ROC worden.

Succes van het project

37. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Bij deze stellingen moeten een aantal opmerkingen worden gemaakt:

1: De samenwerking moet door de docenten zelf tot stand worden gebracht. Wanneer dit niet wordt gedaan dan is er geen sprake van samenwerking. De docenten hebben met oneens geantwoord, omdat er aan het begin van het project geen sprake is van een goede samenwerking. Na verloop van tijd komt dit tot stand.

2: Bij deze stelling is sprake van een groot verschil. Er zijn jongeren die binnenkomen met uitgebreide rapportages, maar er komen ook jongeren binnen waarbij dit niet zo is. Wanneer de docenten dan van mening zijn dat er een onderzoek zou moeten plaats vinden, dan blijkt dit vaak al gedaan zijn.

4: De registratie vindt voornamelijk op papier plaats. Heel af en toe wordt er nog wel eens iets op de computer ingevoerd.

5: Na de uitstroom ligt de verantwoordelijkheid bij de externe begeleider. Soms worden er nog wel kaartjes/mailtjes gestuurd om te laten weten dat het goed gaat met een jongere.

Alice ter Brugge

	ZEER EENS	EENS	ONEENS	ZEER ONEENS	W. N. / G. A.
1. Wanneer een jongere bij ons terecht komt, vindt er een goede samenwerking plaats met alle betrokken instanties.	1	2	3	4	8
2. Wanneer een jongere bij ons terecht komt weten wij voldoende van zijn voorgeschiedenis.	1	2	3	4	8
3. Er wordt gebruik gemaakt van het regionale netwerk van hulpverlening om de jongere te helpen.	1	2	3	4	8
4. De voortgang van de jongere tijdens het project wordt geregistreerd.	1	2	3	4	8
5. Ook na de uitstroom wordt de jongere in de gaten gehouden	1	2	3	4	8
7. Het lesprogramma is dienstverlenend, ondersteunend en verleidelijk	1	2	3	4	8
8. Het is voor een jongere altijd mogelijk terug te komen (na uitstroom) met vragen/opmerkingen	1	2	3	4	8
9. Een jongere kan op zijn eigen tempo en niveau werken aan zijn toekomst	1	2	3	4	8

Martin van den Berg:

	ZEER EENS	EENS	ONEENS	ZEER ONEENS	W. N. / G. A.
1. Wanneer een jongere bij ons terecht komt, vindt er een goede samenwerking plaats met alle betrokken instanties.	1	2	3	4	8
2. Wanneer een jongere bij ons terecht	1	2	3	4	8

komt weten wij voldoende van zijn voorgeschiedenis.						
3. Er wordt gebruik gemaakt van het regionale netwerk van hulpverlening om de jongere te helpen.	1	2	3	4		8
4. De voortgang van de jongere tijdens het project wordt geregistreerd.	1	2	3	4		8
5. Ook na de uitstroom wordt de jongere in de gaten gehouden	1	2	3	4		8
7. Het lesprogramma is dienstverlenend, ondersteunend en verleidelijk	1	2	3	4		8
8. Het is voor een jongere altijd mogelijk terug te komen (na uitstroom) met vragen/opmerkingen	1	2	3	4		8
9. Een jongere kan op zijn eigen tempo en niveau werken aan zijn toekomst	1	2	3	4		8

38. Een doel van het project is om jongeren te begeleiden naar de arbeidsmarkt. Kunt u van de volgende stellingen aangeven in hoeverre u het daarmee eens bent?

Alice ter Brugge

	ZEER EENS	EENS	ONEENS	ZEER ONEENS	W. N. / G. A.
1. De deelnemers worden gemotiveerd om een startkwalificatie te halen	1	2	3	4	8
2. Tijdens het project worden werkgerelateerde competenties bijgebracht.	1	2	3	4	8
3. Het netwerk van FC Twente is voldoende om alle deelnemers aan een stageplaats te helpen.	1	2	3	4	8

Martin van den Berg

	ZEER EENS	EENS	ONEENS	ZEER ONEENS	W. N. / G. A.
1. De deelnemers worden gemotiveerd om een startkwalificatie te halen	1	2	3	4	8
2. Tijdens het project worden werkgerelateerde competenties bijgebracht.	1	2	3	4	8
3. Het netwerk van FC Twente is voldoende om alle deelnemers aan een stageplaats te helpen.	1	2	3	4	8

39. Is het project "scoren door scholing" in uw ogen een succes is?

Ja

40. Zo ja, waaraan denkt u dat het succes te danken is?

- Methodiek: de methodiek is heel direct en to the point. Er wordt de jongeren duidelijk gemaakt wat er van hun verwacht wordt.
- Bemensing: de 2 docenten zijn enorm enthousiast. Daarnaast is het een pluspunt dat ze geen docenten zijn zoals de jongeren die kennen van school. De jongeren willen de docenten uitdagen en kijken hoever ze kunnen gaan. Meestal wordt daar door de docenten adequaat op gereageerd en worden de jongeren zelf terug gepakt. In eerste instantie zien de jongeren de docenten als een stelletje gekke mensen, maar na verloop van tijd ontstaat er een binding met de docenten. Op deze manier komen de problemen boven tafel.

- Omgeving: De jongeren zien de ruimte als een veilige omgeving. Hier worden ze gewaardeerd. Daarnaast speelt de groep een belangrijke rol, omdat ze daardoor gemotiveerd worden.
- Tijdsduur: Het project wordt in 10 weken uitgevoerd. Door deze relatief korte periode worden de jongeren gestimuleerd om daadwerkelijk aan de slag te gaan. De jongeren moeten in een korte tijd veranderen.

41. Denkt u dat er bij de jongeren een gedragsverandering plaatsvindt?

Ja

42. Zo ja, waaraan merkt u dat de jongere is veranderd?

De docenten merken dat er een knop om gaat bij de jongeren. De meeste jongeren hebben al zoveel teleurstellingen meegemaakt en hebben daar genoeg van. Tijdens het project worden de positieve punten belicht. Er wordt aan de jongeren duidelijk gemaakt dat ze regisseur van hun eigen leven zijn. De jongeren moeten bewust worden gemaakt van de keuzes die ze hebben. Door alles wat ze meegemaakt hebben zijn ze enorm kwetsbaar.

43. Denkt u dat er naast het project nog andere factoren een rol spelen bij het behalen van het succes?

Nee

44. Denkt u dat er nog punten zijn waarop het project verbeterd kan worden?

Er kunnen continu dingen verbeterd worden en daarom blijven de docenten steeds met een kritische blik kijken. Er wordt steeds gezocht naar nieuwe samenwerking. Het is meestal zo dat het project door bedrijven/organisaties wordt opgezocht waardoor het netwerk zich steeds verder uitbreidt.

Interview Drees Kroes:

Ontstaan:

Het project "Scoren in de Wijk" bestond al toen Drees hoorde van het project in Nijmegen. Dit project, afgeleid van het project in Leeds, was bedoeld om uitvallers op te vangen en weer te begeleiden naar school of werk. Toen de minister een kijkje ging nemen in Nijmegen is Drees daar ook langs geweest. Hij was meteen enthousiast en bij terugkomst is hij dan ook op het ROC afgestapt. Het ROC zag wel wat in de plannen en vanaf dat moment heeft het ROC de verdere uitvoering op zich genomen. Zij zijn naar een landelijke dag van "meer dan voetbal" geweest en daarna zijn ze begonnen met het opstellen van beleid.

Het opstellen en uitvoeren van het beleid ligt in hand van de docenten. Drees zit in een werkgroep waardoor hij verbonden is met het project "Scoren door Scholing". Deze werkgroep komt een keer in het half jaar bij elkaar en dan worden de knelpunten besproken. Drees heeft voornamelijk bij de oprichting een belangrijke rol gespeeld, maar bevindt zich nu op de achtergrond. Door zijn connecties kunnen eventuele problemen vaak wel worden opgelost. Ook voor de media aandacht is Drees verantwoordelijk.

De werkgroep heeft er bijvoorbeeld voor gezorgd dat er op dit moment een psychiater is die vrijwillig adviezen wil geven. Gezien het feit dat er steeds meer probleemjongeren bij het project terecht komen, is dit een belangrijke ontwikkeling.

In het begin van het project kwamen er vooral jongeren bij het project terecht die in het bestand van de gemeente Hengelo stonden. Het ging vooral om werkloze jongeren. Door veel te lobbyen breidt het project zich verder uit in de regio. Het project kan volgens Drees nog lang doorgaan, omdat het goed zit met de financiering. De politiek geeft aandacht aan het probleem van voortijdige schooluitvallers en wil daarom ook geld uittrekken om dit te bestrijden.

De succespunten van het project:

- motiverende omgeving (zowel locatie als FC Twente)
- beroepskeuzeprogramma: dit programma wordt in de toekomst waarschijnlijk ook gebruikt voor andere werklozen. Bij deze werklozen wordt vaak geprobeerd ze zo snel mogelijk weer aan het werk te krijgen, maar er wordt niet gekeken naar de capaciteiten. Er moet meer aandacht komen voor scholing en daar kan het beroepskeuzeprogramma bij worden gebruikt.

De grootste problemen zijn:

- Meer betrokkenheid van FC Twente: zowel van de spelers als op het gebied van stageplaatsen
- De locatie is niet ideaal. Voor de motivatie is het goed, maar er zou een groter studiecentrum aanwezig moeten zijn. Daarnaast wordt het lokaal ook door anderen gebruikt, waardoor er continu opgeruimd moet worden.
- Op het gebied van stageplaatsen kunnen er nog dingen worden verbeterd. Het netwerk van FC Twente moet meer worden gebruikt.

Bijlage 4: uitvoer SPSS

Klanttevredenheid Frequencies

Statistics

	Door "Scoren door Scholing" heb ik betere kansen voor de toekomst gekregen	Zonder "Scoren door Scholing" zou ik ook een goede toekomst hebben	Ik kon in mijn eigen tempo werken aan mijn toekomst	Ik kon met Martin en Alice praten over mijn problemen	Martin en Alice waren te makkelijk als je niet op kwam dagen	Martin en Alice hebben mij laten zien dat ik de regisseur van mijn eigen leven ben	Bij "Scoren door Scholing" voelde ik mij thuis in de groep
N Valid	45	47	49	48	47	47	47
Missing	4	2	0	1	2	2	2

Frequency Table

Door "Scoren door Scholing" heb ik betere kansen voor de toekomst gekregen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid eens	28	57,1	62,2	62,2
oneens	17	34,7	37,8	100,0
Total	45	91,8	100,0	
Missing System	4	8,2		
Total	49	100,0		

Zonder "Scoren door Scholing" zou ik ook een goede toekomst hebben

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid eens	32	65,3	68,1	68,1
oneens	15	30,6	31,9	100,0
Total	47	95,9	100,0	
Missing System	2	4,1		
Total	49	100,0		

Ik kon in mijn eigen tempo werken aan mijn toekomst

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid eens	46	93,9	93,9	93,9
oneens	3	6,1	6,1	100,0
Total	49	100,0	100,0	

Ik kon met Martin en Alice praten over mijn problemen

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid eens	48	98,0	100,0	100,0
Missing System	1	2,0		
Total	49	100,0		

Martin en Alice waren te makkelijk als je niet op kwam dagen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	eens	15	30,6	31,9	31,9
	oneens	32	65,3	68,1	100,0
	Total	47	95,9	100,0	
Missing	System	2	4,1		
Total		49	100,0		

Martin en Alice hebben mij laten zien dat ik de regisseur van mijn eigen leven ben

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	eens	42	85,7	89,4	89,4
	oneens	5	10,2	10,6	100,0
	Total	47	95,9	100,0	
Missing	System	2	4,1		
Total		49	100,0		

Bij "Scoren door Scholing" voelde ik mij thuis in de groep

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	eens	43	87,8	91,5	91,5
	oneens	4	8,2	8,5	100,0
	Total	47	95,9	100,0	
Missing	System	2	4,1		
Total		49	100,0		

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Kun je met een rapportcijfer aangeven hoe tevreden je bent over het project?	47	6	10	8,28	1,192
Valid N (listwise)	47				

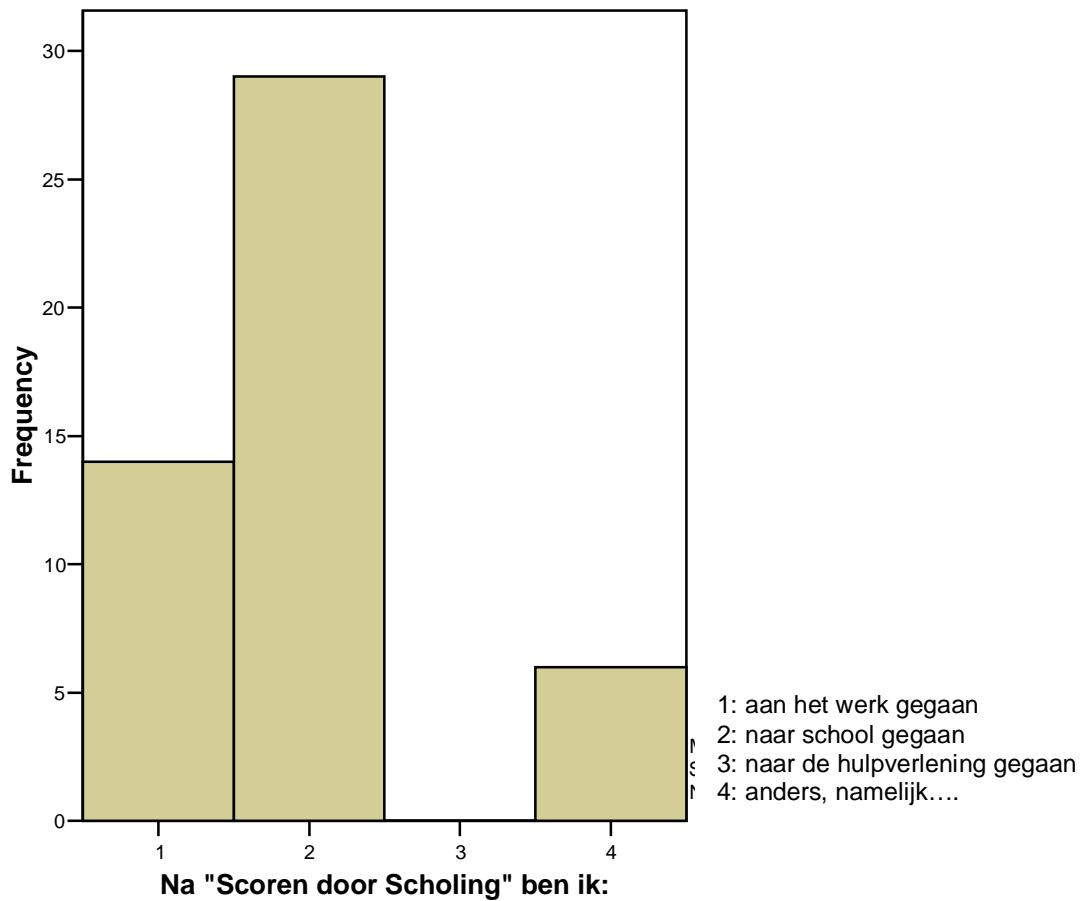
Kun je met een rapportcijfer aangeven hoe tevreden je bent over het project?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	4	8,2	8,5	8,5
	7	7	14,3	14,9	23,4
	8	17	34,7	36,2	59,6
	9	10	20,4	21,3	80,9
	10	9	18,4	19,1	100,0
	Total	47	95,9	100,0	
Missing	System	2	4,1		
Total		49	100,0		

Uitstroom

Na "Scoren door Scholing" ben ik:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
aan het werk gegaan	14	28,6	28,6	28,6
naar school gegaan	29	59,2	59,2	87,8
anders, namelijk...	6	12,2	12,2	100,0
Total	49	100,0	100,0	

In welk jaar heb je deelgenomen aan het project? * Na "Scoren door Scholing" ben ik: Crosstabulation

			Na "Scoren door Scholing" ben ik:			Total
			aan het werk gegaan	naar school gegaan	anders, namelijk...	
In welk jaar heb je deelgenomen aan het project?	2005	Count	1	1	0	2
		% within In welk jaar heb je deelgenomen aan het project?	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
		% within Na "Scoren door Scholing" ben ik:	7,1%	3,7%	,0%	4,3%
		% of Total	2,2%	2,2%	,0%	4,3%
	2006	Count	1	3	0	4
		% within In welk jaar heb je deelgenomen aan het project?	25,0%	75,0%	,0%	100,0%
		% within Na "Scoren door Scholing" ben ik:	7,1%	11,1%	,0%	8,7%
		% of Total	2,2%	6,5%	,0%	8,7%
	2007	Count	7	10	3	20
		% within In welk jaar heb je deelgenomen aan het project?	35,0%	50,0%	15,0%	100,0%
		% within Na "Scoren door Scholing" ben ik:	50,0%	37,0%	60,0%	43,5%
		% of Total	15,2%	21,7%	6,5%	43,5%
2008	Count	5	13	2	20	
	% within In welk jaar heb je deelgenomen aan het project?	25,0%	65,0%	10,0%	100,0%	
	% within Na "Scoren door Scholing" ben ik:	35,7%	48,1%	40,0%	43,5%	
	% of Total	10,9%	28,3%	4,3%	43,5%	
Total	Count	14	27	5	46	
	% within In welk jaar heb je deelgenomen aan het project?	30,4%	58,7%	10,9%	100,0%	
	% within Na "Scoren door Scholing" ben ik:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	30,4%	58,7%	10,9%	100,0%	